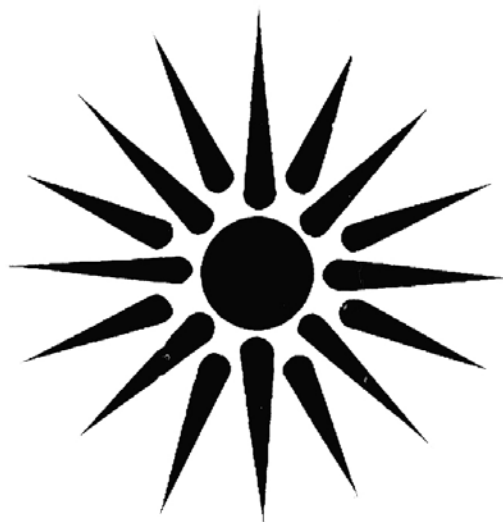

Македонија над се

Стојан Георгиев Томовичин

МАКЕДОНИЈА НАД СЕ

Published by:

Risto Stefov Publications
rstefov@hotmail.com

Toronto, Canada

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system without written consent from the author, except for the inclusion of brief and documented quotations in a review.

Copyright © 2012 by Stoian Georgiev Tomovichin and Risto Stefov

e-book edition

About the original text:

Приредил Здравко Божиновски

Друштво за наука и уметност

Битола 1990

МАКЕДОНИЈА НАД СЕ

На безбројните познати и непознати патриоти, страдалници за Македонското дело, и на мојата животна сопатничка Марија, која сите тешкотии од времето на моите затворски години и потоа ги поднесуваше и сеуште ги поднесува достоинствено.

Афторот

Стојан Георгиев - или високо достоинство

Пред нас е ракопис документаристичка проза: сјаен придонес на авторот во ризницата на револуционерната борба на нашиот народ. Не само поради текстот што ни го понудува: сам за себе тој е само блед одблесок на животната драма на авторот. Суштината на овој ракопис се крие во единството природно создадено помеѓу животот и - зборот.

Ракописот е композиран од три дела, од три, навидум самостојни целини. Тие, всушност, се преплетуваат и стануваат едно оној час кога читателот во висока возбуда ќе ги затвори кориците на книгата: внатре во таа книга се она што се случува меѓу себе и тој степен комплементарно за да со право се ставиме во сопствено искушение: до колку книгата беше и двојно поголема таа пак ќе ни беше – малку; до колку пак се скратеше на половина – дали, можеби, нашите страдања ќе беа по сносиливи? Се разбира – ниту едното ниту другото: ракописот е точно таков каков што е неопходен за да се насети веројатноста дека во најскоро време ќе имаме уште по комплетиран документаристички увид во сите човечки голготи на тема: татковина!

Ракописот носи наслов “Македонија над се”. Имам впечаток дека точно обој наслов ги одразува сите суштини и сите пораки на животот на Стојан Георгиев: не е тоа неконтролиран младечки изблик, анархичен туку осмислено избран животен пат, осмислен поглед. Над сите младешки пориви, на сите достоинства – највисоко се издига поривот и достоинството на татковината! На сите искушенија – стој искушението на татковината! Домот си има своја смисла, детето во домот – уште по висока смисла, но што сето тоа значи без смислата на слободата? Човекот се раѓа слободен и живее за да биде слободен и надвор од овој контекст – се е прелага и заблуда. Братот и сестрата мајката и таткото, љубовта и младоста постојат само поради смислата на слободата. Над сето тоа постој само смислата и – татковината. Затоа: “Македонија над се!”

Во таа “Македонија над се” заробена е една младост и дел од едно драматично детство. Таа младост е престорена во постојана политичка примотра, во задгробно полициско демнење, во сурови пресметки, во анималистички изблици полициски бес и дрскост, младоста е престорена во карцери, во убиства, во најнепосредни допири со смртта. Никаде полициската истрага и контрола не беше усовршена толку колку во земјите на реалниот социјализам! Никаде и никогаш човеко не беше толку обесправен како во социјалистичките полициски монтажи! Така се ништеше духот на стотици и илијадници невини младичи, така исчезнуваа во концентрационите логори на илјади и милиони безимени и невини жртви! Стојан Георгиев, авторот на овој ракопис, по некоја случајност е жив. Но што значи тоа? Само потврда дека недостасувало исклучително нешто незначајно за да тој живот биде претворен во прав и – заборав. Ракописот “Македонија над се” исклучително значаен документ, кој ќе си најде свое место во богатата мемоаристичка и историографска граѓа која ќе послужи за внимателни и сестрани анализи на револуционерната борба на Македонскиот народ во периодот од нејзината империјалистичка поделба година и се до наши дни.

Таа империјалистичка поделба на Македонија, 1913 или поточно: окупацијата на Македонија од страна на Бугарија, Грција и Србија, во поголемиот дел од Македонската територија се уште трае, и примоскиот, Егејски дел, и Пирискиот дел на Македонија се уште живеат под окупација и не зависно од сите фарси и флоскули на Југословенската дипломатија, окупацијата и ден денес е апсолутен факт. Овој ракопис на Стојан Георгиев тоа одлично го документира па во обој факт, меѓу другото треба да се побара додатното значење на ракописот. Дека таа вистина била маскирана со лажни изјави за некакво “традиционално пријателство” на место таа да се презентира во нејзината реална светлина пред светот и да се интернационализира решавањето на ова најјургентно прашање на мирот во Европа – тоа беше маскирано и замрзнато, се со цел да се овозможи натамошната непречна асимилација на Македонскиот народ и ништење на неговата самостојност низ изблици на чист геноцид! Во оваа смисла ракопис на Георгиев има тежина на апсолутен историски документ зашто во дел од таа интернационализација на Македонското прашање и самиот зема учество во својство на делегат пред правните меѓународни институции во Копенхаген, годинава.

Стојан Георгиев е само една меѓу илјадниците Македонски жртви од поделбата на Македонија до денес. На илијадници

Македонци останаа за некогаш заборавени во студот на историјата, војувајќи брат против брат насилно мобилизирани во армиите на окупаторите на Македонија: Бугарите, Грците и Србите! На илјадици Македонци лежат заборавени долу, во студот на историјата, покриени со туѓи знамиња и гробови на туѓи царства и кралства. И не само тие од Балканските војни туку и оние по нив кои изчезнаа по заповестите и казните на Софија, Атина и Белград, оние заборавени по Грчките острови и Бугарските концлагери. Да не потсетуваме на фактот дека првата партизанска Македонска единица во Втората Војна е формирана во Пиринска Македонија, да не говориме за фактот дека цели пет години во Приморскиот, Егејски дел на Македонија се водеше националната револуција на Македонскиот народ од овој дел кои заврши со огромно предавство: со политички и економски егзил од драматични размери. Книгата на Стојан Георгиев е одличен потсетник на дел од оваа судбина.

Во државните и усвоени мачилишта на Софија над Македонците беа применувани методи позајмени од средновековната инквизиција. Не е никаква тајна дека над Македонците се употребени и вжечени, усвитени железа со цел тие да бидат онеспособувани за полна репродукција! Тој анимализам во наше време допрва ќе дојде на дневен ред пред меѓународната јавност и суд. Но ова јад го споменувам со цел да ја истакнам скромноста на Стојан Георгиев кој во својот ракопис бега од описи на овие мачења! Тој тоа не го прави случајно. Георгиев, едноставно, не сака да го сврти вниманието кон маргините, кон она што останува сепак поефемерно наспроти идеалот. А неговиот основен идеал е – слободата на Македонија, нејзиното национално и природно, територијално единство.

Тоа единство денес најмногу зависи од Македонскиот народ. Мирот на Балканот па според тоа и мирот во Европа зависат во многу од решавањето на Македонското национално прашање, под што треба да се подразбере – апсолутни слободи на Македонскиот народ во двата окупирани дела: и во Приморскиот и во Пиринскиот. Новиот Европски идентитет ќе претставува само економско и политичка анонимна толпа народ чија нумерација нема да се разликува од нумерацијата на предметите до колку во тој идентитет не бидат вградени автентичните национални култури па во таа смисла е слободата на сите народи на Европа. Слобода на Македонскиот народ – пред се. Европска култура и слобода во Европа нема да има до колку некој земји се изолираат од други: до колку тие земји се сведат на нешто според што нема да се разликуваат. Ни треба различноста во единството но

наспроти се – ни треба Слободата и националната рамноправност на сите. Земјата која доброволно се изолира од другите и која ни ги спречува правата на Македонците – значи свесно се става во фактор против мирот во Европа. Повеќе сигурно е дека времето кое надоаѓа - нема да им оди на раце на оние кој ги затвораат очите пред историските и актуелните факти. Стојан Георгиев е сјаен сведок на еден ампутиран живот, со жестоки фантомски болки кој произлегуваат од отстранетиот дел. Тој острани дел не е нешто што може да се изуми и фрли: тој дел е самиот живот.

Од ден на ден станува се појасно: процесот на Македонското духовно обединување денес со ништо не може да се спречи. Тој процес веќе не може да згасне. Ракописот “Македонија над се” е апсолутна потврда за тоа и сјаен пример на еден херојски син и чин на високо национално достоинство. Она што е заробено меѓу сидиштата на затворите и мачилиштата – никој – пат не престанува да повикува на разум! Тоа е жесток крик кој повикува на помош и здружување! Смыслата на достоинството и правото на избор на свој животен пат – ете, тие две нешта го потврдуваат човекот. Стојан Георгиев пластично ни прераскажа лекција од Македонскиот родопис и љубопис.

Анте Поповски

ПОЧЕТОК

Кога во 18.V.1990 година, попладнето околу 18 часот, се вратив од работа, под влезната врата најдов еден малечок плик со писмо адресирано до мене, без податоци на испраќачот. Го отворив и – што ќе видам: пријава со покана од окружниот обвинител во Благоевград. Требаше на 21.V.1990 г., во 9,00 часот утрото да се јавам во кабинетот на неговото “големство” Обвинителот. Си реков “Еве, се сетиа и на мене!”

Еден ден пред тоа, преку Бугарската телевизија беше соопштено следното: “Главниот Обвинител на НР Бугарија, од како ги прегледа доставените документи од Комитетот за заштита на Уставот на НР Бугарија во кој беше нагласено дека БМРО (независна) “Илинден” организација чии дејства се насочени против безбедноста и територијалниот интегритет на Бугарија, на претседателот на Организацијата, Георги Солунски, му упати предлог, во рок од еден месец Организацијата да се регистрира како политичка партија или да се растури, што во крајна линија значеше исто. Велам ИСТО, зашто со новиот закон за политичките партии во НР Бугарија, објавен во “Државен весник,” не може да биде регистрирана политичка партија на малцинска (национална) основа, каква што беше нашата Организација.

Обединетата Македонска Организација (ОМО) “Илинден” ја создадовме на 14 Април 1990 година во градот Сандански, на состанокот на кој присуствуваа раководителите на четирите организации: - ВМРО (независна) “Илинден,” – Комитет за заштита на правата на Македонците од Пиринскиот дел на Македонија, - Културно – просветното друштво “Јане Сандански” од село Микрево, и Комитетот на репресираните Македонци во Пиринскиот дел на Македонија.

Обединетата Македонска организација си постави цел – да ги сплоти сите Македонци на кој им се свети идеалите на Гоце Делчев, Дамјан Груев, Ѓиорче Петров, Јане Сандански и др. Според Уставот на Организацијата нејзин член може да стане секој граѓанин на НР Бугарија, независно од неговите политички погледи, неговата социјална и материјална положба, неговата верска припадност, доволно е да не е компромитиран пред народот Македонски со нечесни и неморални дела.

Според програмата, Организацијата ќе се бори за духовно обединување на Македонците не само во Бугарија туку и на оние кој живее надвор од неа, во сите краишта на светот. Особено е подвлечено дека ние не сме за нарушување на територијалниот интегритет на НР Бугарија, спротивно на она што се зборува и

пишува во весниците, радиото и телевизијата во Бугарија, кои не нарекуваат “родопредавници”, “сепаратисти”, “Слуги на Скопје” и уште како не, со цел да го уништата нашиот авторитет и достоинство. Некој не нарекуваат “Политички и криминални престапници”, “Ситни луѓе”. Пишуваат “Внимание – сепаратисти!” – Небаре од спротивната страна доаѓа воз кој може секој момент да те згазне!

Ваквото секојдневно а понекогаш и секојчасовно гонење, преку етерот и печатаот, обескуражи многу луѓе ги исплаши. Јавно се зборува дека после изборите, најактивните членови на ОМО “Илинден” ќе бидат осудени и ќе скапуваат со децении во затворите.

Точно во таква смисла беше и поканата што ја добив од Окружниот обвинител за да се јавам кај него денес, на 21.V.1990 год., кога го пишувам сето ова – во Скопје. За среќа, неколку дена пред тоа, јас бев добил телефонска покана од Мирослав Спиrowsки за да ги присуствувам на “Фолкфестивалот Валандово 90” и на митингот на граничниот премин кон Грција, кај Гевгелија. И покрај крајно напрегнатата и критична ситуација, заедно со мојата сопруга јас тргнав кон граничниот премин “Златарево”. Со себе не носев никакви документи зашто знаев дека Бугарските царински органи ќе бидат многу строги кон мене. Независно од краткиот преглед на мојот багаж, јас бев задржан на границата цели четириесетина минути, се додека не се исконсултираа со органите за безбедност во Петрич, Благоевград, а можеби и со Софија. Најпосле ме рекоа: “можеш да заминеш”. Само со кревање на раката јас се збогував со жена ми и тргнав кон Македонија.

Тука на Македонската царина, без пречекан од пријатели од Скопје. Во Гевгелија се запознав со организаторите на митингот, се напивме по едно кафе, а вечерта заминавме за вечера и спиење крај Дојранското Езеро.

Јас не бев ни сонувал во мојот досегашен живот, и имам за себе цели 52 години, дека некогаш ќе имам можност да го посетам ова прекрасно Македонско езеро, во чии кафани секоја вечер се коцкаат богатите Грци и плаќаат сметки за илијади долари. Нели пред многу години шефот на милицијата во Петрич, Коста Михалчев, постојано ми велеше: “Стојане, ти ќе ја гледаш Македонија само на раката!”

Природно беше што после долгогодишната тортура, од 1956 година па до ден денешен, јас бев изгубил секаква надеш дека некој ден, и јас, како и другите луѓе, ќе имам можност да се порадувам на прекрасната природа на мајка Македонија. Можеби не ќе бев во таква состојба ако не бев се родил во градот Петрич,

каде што во педесетите и шеесетите години, додека бев момче, постојано и на секаде се пееја Македонски револуционерни маршеви и песни, кој што ги слушавме преку Радио – Скопје, наспроти забраната од Бугарските власти.

Можеби немаше да се оформам како Македонец ако мајками не ми ја раскажуваше историјата на нејзиниот татко Иван Наков, кој поминал цели пет години во Солунскиот затвор “Еди куле” како борец за ослободување на Македонија од Турското робство.

Дедо ми Иван се родил во село Матница, на јужните падини од планината Беласица, кое денес се наоѓа во Егејскиот дел на Македонија, во Грција. Бил учесник во национално-ослободителната борба на Македонците и после една провала поради предавство, бил уапсен и осуден од Турскиот суд на пет години строг темничен затвор.

Дедото, пак, на татко ми, кој се родил во Македонското село Богоројца (денешното село Сестрино, на планината Огражден, во Пиринкиот дел на Македонија), се викал Георги Јанкулски. Додека бил млад бил многу буен, па селаните го викале Дели Георги (јунак Георги). Еден неделен ден Дели Георги со магарето на татко му пошол во шумата да набере дрва за греење. Истиот ден требало да се жени неговиот прв приател чие име денес никој не о помни. Враќајќи се со дрвата од шумата, Дели Георги се зачудил што не се слуша думкањето од тапаните на свадбата. Ја прашал мајка си зашто нема музика, а таа му рекла дека циганите – музичари им играат “Маане” на Турците во селското кафанче.

Дели Георги ги ставил двата пиштоли во појасот и отишол во кафаната. На неговото прашање кон циганите, зошто не свират на свадбата, тие безгласно му климнале со главата кон Турците кој доста задоволни си ја пиеле ракијата. А Турците штом сфатиле во што е работата му рекле на дедо ми: “Бак ишене бе Гаур”! (Гледај си ја работата бе неверник.)

Уште не ги беа изрекле последните зборови, а Дели Георги ги извадил пиштолите и во истата минута ги ничкосал Турците. Потоа сосема спокојно ги спотерал циганите на свадбата.

Мајкаму, штом разбрала што направи најзиниот син, жално заплакала и му рекла: “Синко, за тебе нема повеќе место во ова село. Бегај сине каде што ти гледаат очите, додека сеуште не дошле другите Турци.”

Така, прадедо ми Георги го напуштил село Богородица и се главил како козарче во тогаш неголемата населба Петрич. Тоа било некаде околу 1880 година. Тука, по некоја година, дедо Георги, веќе стројно момче се оженил за убавата девојка Стујца од

неговото село која ќе го продолжи нашиот “Богоројчин сој” во денешниот убав глад Петрич.

И денес, на северните падини на легендарната Беласица има една месност од околу 40-50 декари наречена “Богоројчини ниви”, во спомен на доселувањето на Дели Георги од село Богоројца.

На дедо Георги и баба Стујца им се родиле два сина и една ќерка. Поголемиот од синовите Томо, се ожена за баба ми Елена и им се родиле трите синови: Иван во 1906 година, Никола, татко ми, во 1908 г., и Васил во 1910 год. Тие ќе го продолжат Дели Георгиовото Македонско стебло, чи исто корени се длабоко зарииени со години наназад, по ридовите на планината Огражден: ридови посеани со коските на илијади Македонски борци, ридови напоени со многу горчливи солзи од навредената моминска чест, ридови кои ги помнат лутите битки на Македонските револуционери од крајот на минатиот и почетокот на овој дваесетти век. Ридовите коишто и 130 години по раѓањето на Дели Георги сеуште раскажуваат за неговиот подвиг и на неговите достојни потомци: достојни зашто неговиот син Томо загина во 1912 година за слободата на Македонија.

По смртта на дедо ми Томо, неговата жена Елена, со три сеуште неизразнати дечиња, го доби прекарот Елена Томовичина, а и децата Бог да ги прости, додека умреа беа нарекувани Иван Томовичин, Васил Томовичин и Кољо Томовичин.

Достојни потомци, зашто и Томчо, синот на Васил Томовичин, и тој беше убиен од Бугарските граничари кога имаше само 24 години, под изговор дека сакал илегално да ја премине границата со Грција: достојни велама, зашто и правнуците на дедо Георги, синовите на Никола Томовичин – Стојан и Иван, цел живот се борат за националните права на Македонците од Пиринкиот дел на Македонија.

На 18.Ш.1938 година во малечкото погранично гратче Петрич, сместено во подножјето на Беласица, во семејство на Никола Томовичин и Митра Иванова Накова се роди машко дете кое го крстија Стојан. Можеби и името го одбраа според идниот тврд карактер на тоа жилаво дете. Стојан, за да стои и одстои пред бурите на времето, на тоа превртливо време, кога многу по лесно и поненавредливо во Бугарија беше да се наречеш Бугарин од колку Македонец.

Денес во Бугарија, еден Македонец да се нарече Бугарин, значи да добие се: и добра работа, и предност при преминувањето во високите школски установи, и уважение од органите на власта, и спокојство - и се. А тој којшто има храброст да изјави дека е Македонец, тешко нему! Особено тешко беше тоа во годините на

тоталитарниот режим во Бугарија. Да изјавиш на цел глас оти си Македонец, значи дека си подготвен да преземеш морална, физичка и наокаква друга одговорност.

Есента 1956 година бев веќе ученик во единаесетти клас на I-то средно училиште “Пејо К. Јаворов”. Во почетокот на месецот Октомври, во салата на читалиштето “Браќа Миладиновци”, беше дошол да одржи предавање по Македонското прашање првиот секретар на Окружниот комитет на БКП во Благоевград. Борис Вапчаров, брат на Македонскиот поет Никола Вапчаров. Темата на предавањето гласеше “Македонија – географски поим”.

Човекот си го прочита рефератот од кој јас многу се налутив, бидејќи се до тој момент многу малку бев прочитал за Македонија и за Македонскиот народ. Но средината во која бев израснал ме беше zaloила со такво млеко (со таква маја) што и покај многуте пресврти и перипетии во животот, јас си останал за цел живот Македонец.

Тогаш на Вапчаров му постави две прашања:

1. Каде отидоа древните Македонци по доаѓањето на Римјаните на Балканскиот Полуостров?

2. За што се бореа Гоце Делчев, Дамјан Груев, Ѓорче Петров, Јане Сандански и нивните истомисленици?

Одговорите на Борис Вапчаров беа многу површни, неубедливи. На прво прашање одговори вака: “Македонците беа Грци” а на второто: “Гоце Делчев и неговите истомисленици беа Бугари и се бореа за ослободување на Македонија и присоединување кон Бугарија”.

Јас, природно, не бев задоволен од двата одговора, ја напуштив салата и веднаш се зафатив да правам од друго клише со натпис “Македонија”. За три ноќи, со нож, игла и друг прибор го изработив клишето, подготвив во кутија за обувки тампон од попивателна хартија, наокавасена со мастило и започнав да отпечатувам илијади примероци со тој единствен збор “Македонија”.

Еден збор и еден малечок конспиратор во текот на наредните два месеци ја држеа во напрегнатост целата милиција ба Благоевградскиот округ, додека не дојде оној ноемврски ден, Среда, 26 Ноември 1956 година, кога пред влезот на нашата гимназија, мене и мојот пријател Томата, не задржаа двајца агенти од државната безбедност. Но, за тоа покасно.

Кога бев во IX клас на гимназијата, се запознав со едно црнооко девојче, не многу симпатично, но зборуваше толку слатко, небаре мед се лееше од нејзината уста. Не, нешто кој знае што зборуваше, туку во мене под напонот на 15-16 годишната

возраст, разбуди едно чувство за совршенство, за кое што се би дал. Но, девојчето веќе си беше нашло пријател и јас останав разочаран од неподелената љубов.

Во 1954, во IX клас, учевме во една паралелка јас и едно момче од нашето маало. Се викаше Љупчо Рупанов, беше многу слаб ученик по математика.

Било како било, Љупчо го заврши IX клас, а јас кој имав само три оценки среден (3), а останатите беа четворки и петки, зацапав и тоа зошто? За тоа што бев Македонец! Тука за прв пат се удрив со Бугарштината и од тогаш почна мојот трилив пат кон Македонија.

Во IX клас Бугарски јазик ни придаваше софианка која се презиваше Георгиева. Незнам зашто, но ние учениците меѓу себе ја викавме “козата”. Таа госпоѓица многу се јадосуваше на мене зашто јас воопшто не се трудев да зборувам литературен Бугарски јазик. Кога раскажував урок, јас зборував како што си зборуваме дома. Редовно КЕ-КАВ, никогаш не ги употребував частиците “ШТЕ” и “ШЕ” за да изразам некоја глаголска форма за идно време.

Употребував типични петрички изрази: бегајте, елајте, немојте, неќу, сакам, бендисувам, ујдисувам, ќе дом, ќе терам, ќе пишам и уште многу други изрази кои таа не можеше да ги разбере. А кога ќе и речев “Максус скапах муцката на брадо” таа просто побеснуваше.

- Е другарке – и велев тогаш максус (намерно) - тоа е Македонски јазик.

За тој Македонски јазик што го демонстрирав пред неа, јас ја изгубив целата година. Многу се јадосував за ради тоа, а особено што бев меѓу најдобрите ученици во класот, а по математика никој не можеше да ги решава задачите подобро и побрзо од мене.

Соучениците ме зафркаваа: “Ученикот премина на X клас и учителот остана да го повтори IX клас”. “Учителот” бев јас зашто му помагав на Љупчо по математика.

Загубив една година и толку многу тагував по неа, што следната године, кога го повторував IX – клас, одев на училиште без интерес, очаен и со спласнато настроение.

Сега сфаќам дека напразно сум се јадосувал за таа загубена година, зашто она што потоа го загубив зареди докажувањето на нашата Македонска самобитност е десет пати поголемо, позначајно и пострашно!

Во X клас одново се стигнавме со Љупчо и пак заедно одевме и се враќавме од училиште. Тоа беше во 1955 година. Веќе ергенчиња, скоро секоја вечер со Љупчо излегувавме на прошетка.

Во тие години традиција беше шетањето по двајце или тројца. Од ресторанот “Јаворите” кого тогаш го викавме “Паркот” до плоштадот на градот Петрич, течеше непрекината редица од луѓе во двата правци, и ако сакаше некого да го сретнеш, задолжително бе го нашол тука, се разбира доколку тој беше излезен на прошетка.

Двајцата со Љупчо почнавме да се интересираме за две ученички од осми клас на гимназијата во која и ние учевме. Се викаа Величка и Васка. И двете живеела во нашиот квартал. Во текот на наредните 3-4 месеци постојано баравме начин да ги сретниме и разговараме со нив. А зимата беше доста мразовита, и ние собравме доста студ додека најпосле успеавме да ги наговориме за разговор.

Беше веќе Мај 1956 година, а природата целата се беше накитила со својата шарена цветна промена. Петричка планина се огласуваше од оној неповторлив птичиј хор, од оној прекрасен натревар, која птичка поубаво, по мелодично да го исполни својот утрешен репертоар, да ја докаже љубовта кон љубењот или љубената. Среди многувачното чурликање, ефектно се издвојуваше песната на славејот со она мило растегнато “пиу-пиу-пиу-пиу-пиу-пиу”.

И покрај големите интелектуалци можности, човек сеуште не може да ја одгатне тајната на птичијот говор, за да може да го опише волшебството на нивното чуруликање. А се знае дека тие имаат свој начин на комуницирање, но каков?

А пролетната арома на расцутените треви, дахот на свежото и зеленото го впиваа душите на илјадите пчели кои непрестано летаа од цветче на цветче, одлетуваа и долетуваа неуморно, водени од инстинктот дека треба да соберат нектар за својте поколенија, не сфаќајќи дека во тој луд натпревар после четириесетина дена живеене, заминуваат без поврат од овој свет.

И во тој див кипез на живата природа, среди ладот на свежиот Балкански воздух, јас и “мојата” Величка бавно се искачувавме по “Љубовните алеи” покрај ловечкиот дом. Најпосле по неколкумесечното бесплодно одење по “нашите” девојки, тие поверуваа дека и јас и Љупчо сме сериозни момчиња за да се поведе приближно следниот дијалог меѓу мене и Величка:

- Кажу Величке, зошто толку долго време одбегнуваше да застанеш и разговараш со мене?

- Па, затоа што мислам се уште сум малечка – рече таа.

Навистина, со своите четиринаесет години таа беше едно криво, нежно девојче кое штотуку се беше оформило како девојка со среден раст, но мене многу ми се допадна и јас сакав да ја имам

како идна пријателка, затоа и толку многу настојувал да разговараме.

- Величе, не гледаш ли дека цела зима трчам по тебе? Цело време те барам да те видам на прозорецот, кога минувам покрај вас – реков јас сериозно.

Таа живееше на 400-500 метри далеку од нашата куќа и најкусиот пат за в гимназија кој го минував два пати дневно, беше нивната улица “Кирил и Методиј”. Секој пат кога минував крај нивната куќа, таа стоеше на прозорецот. Така, секој ден со погледот ме пресретнуваше и испраќаше, додека најпосле не дојде оној пролетен ден.

Јас и зборував, а таа со наведната глава молчеше и ровеше со врвот од обувката во меката влажна земја, до неколку грмушки на една од “Љубовните алеи”, до кој стоевме сами. Најпосле, охрабрен од нејзиното молчење и реков.

- Величке, по цели ноќи не можам да заспијам, само на тебе мислам!

На овие зборови таа ме погледна со срамежливите очи и тивко ми рече.

- И јас исто така.

Кога ги слушнав тие зборови како земјата да почна да се врти околу мене. Ја слушнав и истовремено не верував дека е вистина тоа што ми го рече. Ја гледав како замаен, како потонат во сон цели 20-30 секунди, додека најпосле инстинктивно не ја зграбив во преграатките, после што долго време страстно и ги целував жешките усни.

Тоа беше еден од најсреќните мигови што сум ги доживеал, зашто беше првиот бакнеж што го разменив со девојче во мојот живот.

Од тој ден започна една голема љубов, на која мнозина би завиделе. Почнавме секој ден да се среќаваме. Бевме си нашле едно тивко местенце покрај “Љубовните алеи”, каде што секој ден одевме и се насладувавме на взаемната љубов. Во кино одевме секогаш заедно. Кога не носеа на “Трудов ден”, дали на берење костени во Беласица, или на берење памук во полето, независно што учевме во различни класови, јас и Величка секогаш бевме заедно. Се чувствувавме вистински среќни зашто љубовта ни беше взаемна, полна, без останок. Таа наполно веруваше во мојте чувства за да стане целосно моја. Се случуваше и двајцата да плачеме од љубов. Си велевме: “Само смртта може да не раздели”. Но како што луѓето велат “Многу арно не е за арно!”.

Така и нашата љубов не заврши добро. Половина година по нашата прва средба ние принудно се поделивме за неопределено

време, време, кое секој од нас го живееше по свое. Тоа беше времето кога истовремено се заљубив и во Величка и во мајка Македонија! Веќе го бев направил печатот со зборот “Македонија” и илијади примероци од тој за мене најмил збор расфрлив во градот Петрич и околината.

Верував, сега има смисла човек за што да живее. Бев посветил на моите тајни работи еден друг пријател, Томата. Веќе бевме ученици од XI клас, а тоа беше есента 1956 година. Освен Томата Иванов и други тројца ученици од нашиот клас се зачленија во нашата организација: Живко Донќев и Васил Кантарџиев, двајцата од Петрич и Веселин Палушев од с. Капотово, кој и до ден денешен не престана да ја сака мајка Македонија.

Природно, во мојте тајни дела ја бев посветил и мојата прва љубов - Величка, која требаше да го навезе знамето на идната Македонска револуција. Такви ни беа тогаш младешката полет и дрскост. Се заколнавме во името не нешто свето, кое се уште не знаевме што ќе биде, но кое многу силно го сакавме. Мислевме дека само за неколку ноќи ќе подготвиме илјадици Македонци и со еден секавичен удар ќе ги обединиме трите дела на Македонија – Вардарскиот, Пиринскиот и Егејскиот!

Почнавме да наоѓаме истомисленици и од гимназијата “Гоце Делчев”, со цел да направиме Македонска младинска организација на територијата на градот Петрич, додека еден ден не се случи она, кое, како и првата моја љубов, никогаш нема да го заборавам.

Оној 26-ти Ноември 1956 година, кога за прв пат паднав во шепите на Државната безбедност.

Од како не задржаа пред влезот на гимназијата “П.К. Јаворов”, не одведоа во Реонската управа на МВР (Министерство за Бнатрежни Работи) во Петрич. Началник на управата тогаш беше капетан Шакин – еден исклучително див и одвратен тил. Дали затоа што службата му беше таква, дали дека физиономијата му беше грозна, одвратна, но тој изрод, толку пати да го сретнев по тоа, никогаш не мислев убаво за него. А со прст не ме допре!

Сум среќавал и други началници како него, со повисок и понизок чин, но во погледот ќе им сретнев некаква топлина, а на уште ќе забележев дури и насмевка. Но кај овој тил ниту едното ниту другото не можеше да се види. Кога му си на располагање, чувствуваш дека те гледа како змија, готов со очите да те испиев.

По негова наредба ме одведоа во една соба во која ме чекаше еден крупен и висок агент.

Ме праша како се викам, од каде сум и зошто ме водат кај него. Јас одговорив дека ништо не знам за случајот. Тогаш тој почна да

ми ги пребарува цеповите и кога најде едно изгужвано ливче со името “Македонија”, радосно ме праша:

- А од каде го имаш ова нешто?

- Го најдов ви улицата – одговорив спокојно.

Продолжи со пребарување на цеповите од мојата ученичка блуза и од внатрешниот цеп извади неколу лисја исполнети со зборот “Македонија”. Ме погледна победнички со светнати од задоволство очи и со полусвисните усни ме запраша строго:

- А чии се овие лисја?

Само 10-15 секунди размислував каков одговор да дадам. Дали да излажам или не? Ако речам дека не се мој, тогаш, кој ми ги стави во цепот? Мислете молњевито ми работеа барајќи најдобра и најубедлива варијанта за да докажам дека лисјата кои иследникот ги држеше во својте раце, не се мои. Но иследникот завреска:

- Чии се овие лисја?

- Мој - одговорив јас и погледнав во подот од собата.

Во тој миг врз мојот лев образ се спушти страшен удар. Сред бел ден пред моите очи засветкаа искри, ни јас ја зачував самоконтролата. Ниту официално, ниту застенкав, како ништо да не се случи.

Од скаменетоста во која бев попаднал, ме штрекна неговиот силен глас:

- Со кого си ги печател овие работи?

- Сам – одговорив јас.

- А Каде?

- Дома

- Тргнувај! Ми свика тој со силен заповеднички глас и ме истурка низ вратата надвор.

Кога излеговме во творот, таму веќе не чекаше готов за пат еден џип со двајца цивилни агенти. Седнавме во џипот и за 5-6 минути бевме пред влезот од нашата куќа.

Се качивме горе, влеговме во кујната и пред стаписаните погледи на моите родители јас им го покажав печатот, тампонот и неколку бели карирани листови кој веднаш ги прибраа. Пребараа уште на неколку места во собата со надеш дека ќе откријата нешто многу поважно, позначајно, но откако не открија ништо друго, ме извлекоа надвор.

А кутрата ми мајка, скаменето од страв безгласно ронејќи солзи жалосно ме испрати.

Се качивме во џипот и тргнавме во непознат правец. Час и половина по нашето тргнување од градот Петрич, џипот запре запре пред влезот од Окружната управа на МВР во градот Благоевград.

Од како слеговме од ципот агентите ме предадоа на дежурниот старешина кој ме втера во една тесна соба, ме превара одново, а потоа ме поведе по коридор во правец на една врата обложена со кафеана кожа. Запре пред вратата, чукна по дршката и откако и кога слушна едно отсечно “да”, ја отвори. Поздрави пред еден млад офицер со зборовите:

- Допуштете, другар поручник!
- Да – рече иследникот и старешината ја напушти собата.
- Седи! Ми нареди иследникот покажувајќи ми го со рака единствениот стол кој се наоѓаше близу до вратата.

Седнав и околу минута двајцата се гледавме без да проговориме збор. Одкако почука лесно со прстите по машината за пишување која стоеше на неговото биро, иследникот ме праша:

- Како се викаш?
- Стојан Николов Георгиев.
- Каде и кога си роден?
- На 18-ти Март 1938 година во град Петрич.
- Раскажувај сега се што си направил за отпечатувањето на “ливчињата”: кога, со кого и колку време ги печатите тие глупости?

- Сето го сторив сам: и печатот и отпечатените ливчиња, и сам ги расфтував.

- Лажеш! – свика поручникот.
- Не – одвратив остро јас.
- Знаеш ли со кого си имаш работа, бре, синко мајчин? – завреска иследникот и во два скока се најде до мене. Ме зграпчи силно со десната рака за брадата, викајќи:

- Копиле едно! Ќе те претепам овде, ако нема да ми трепне!

Јас продолжив да молчам, а поручникот неможејќи да си ги контролира нервите, почна да ми ја удира главата во сидот.

Јас продолжив да молчам. Откако свати дека со сила не може да ме натера да проговорам, притисна едно копче, монтирано на бирото, и само по 5-6 секунди вратата се отвори и старешината поздрави.

- Допуштете, другар поручник.
- Води го во ќелијата! – нареди иследникот.

Штарешината ме поведе до едни мозаични скали кои водеа во темна визба, деноноќно осветлена со електрична светлост. На крајот од визбата видов неколку врати, поставени на околу две метри од една до друга. На околу 150см. од подот, на средината од секоја врата беа закачени ламаринчиња во форма на пресечена преку средината (по должина) круша. До тој момент не бев видел такво чудо и требаше да размислам некое време па да се досетам

за намената на тие ламаринчиња. Покасно разбрав дека ги викаат “шпионки”.

Над секоја врата беше поставено сино ламаринче со соодветниот број, напишано со бела мрсна боја. Ние застанавме пред бројот 12. Старешината ја отвори вратата, ми даде знак да влезам, после што два пати од надворешната страна го заврте тешкиот железен клуч.

Кога влегов видов дека тесната ќелија беше послана со сламарник покриен со едно тенко излижено од употреба, сино војничко ќебе. Врз него беше поставена перница со навлечена бела навлака. Во аголот на ќелијата, зад вратата, беше ставена една железна кофа, дополовина наполнета со вода. Во неа, при случај на нужда, затворениот субјект можеше да уринира (да моча).

Ќелијата беше осветлена деноноќно од електрична ламба чија светлост минуваше низ една темна мрежа, која се наоѓаше од внатрешната страна на прозорчето, над самата врата. Природна светлина во ќелијата не допираше.

По наредба на иследникот, дежурниот старешина секој ден по еднаш, а некогаш и по два пати, ме водеше на распрашување. Многу ме мачеше, но јас се бев зарекол дека по цена на сето, нема да ги издадам другите ученици во нашата конспирација. Длабоко бев убеден дека и мојот пријател Томата нема провалено ништо.

Така, со постојано мачење, издржав цели 15 дена. И колку помачително минуваа деновите во ќелијата толку по аронгантен стануваше мојот иследник. Но, на шеснаесетиот ден од моето затворање, кога во 6 часот утрото старешнината ме одведе до тоалетите, горе на сидот од коридорчето, над мијалникот, ги прочитав напишани со тврд предмет, следните зборови: “Шан, признај ја вистината.”

Кога на 26 Ноември 1956 година во Реонската управа на МВР во Петрич, не поделија со Томата, јас помислив дека него го ослободија. Но сум се излагал. Напишаното на ситчето јасно ми кажуваше дека и тој, исто така е тука во некоја од ќелиите, на испрашување.

Во гимназијата ме викаа “Шан”, и кој друг би бил заинтересиран да ја кажам вистината освен Томата? А тој веќе признал се што знаеме за ливчињата. Иследникот подбидвно му кажал дека јас се инаетам како магаре на мост и не сакам да ја кажам целата вистина. Имено, за да го прекина натамошното малтретирање врс мене, Томата напишал во тоалето да ја кажам вистината...

Доста размислувајќи околу тие два збора напишани на сидот. Се до ручек се мислев што да правам: дали да продолжам со

молчењето пред иследникот, и по кај големите измачувања или да ја признам вистината, како што ме советуваше од џидот мојот пријател. Најпосле, решив да признам дека и други учествуваат во нашата конспиративна дејност.

Кога по ручекот иследникот ме повика на распрашување, јас ја кажав целата вистина.

- Е, најпосле се вразуми! – рече иследникот Никола Митев.

- Зошто требаше толку време да молчиш? Или мислеше дека ние не знаеме што си направил, со кого, кога и каде?

Јас слушав со наведната глава без да реагирам на тоа што ми зборуваше. Очигледно, задоволен од моето задоцнето “самопризнание” го притисна сигналното копче на бирото, на што веднаш влезе рапортирајќи, дежурниот старешина.

- Води го во ќелијата! – и само по 50-60 секунди јас одново бев во мојот привремен дом.

Два дена потоа, дежурниот ме поведе од ќелијата некаде по скалите. Наместо да запреме на првиот кат, каде што, како обично, ме водеше на распрашување, старешината ми нареди да продолжам нагоре по скалите, на вториот кат.

Тука сите врати беа обложени во кафејва кожа. Старешината ме доведе кон една од нив и чукна по дршката од вратата. Одвнатре се слушна едно “да” после кое старешината ја отвори вратата и израпортира.

- Допуштете, другар полковник!

- Да!, - рече домаќиниот и старешината ја напушти собата.

Јас поздравив со “Добар ден”, после што седнав на столицата што ми ја покажа полковникот.

Собата во која се наоѓав беше доста пространа, околу 35-36 м². Еден од џидовите беше целиот застаклен а другите беа без прозорци. Оној зад грбот на началникот на државната безбедност, беше декориран со убав гоблен, над кој беше закачен портретот на Тодор Живков, а другиот џид спроти застаклениот, целиот беше обложен со фототапет, на кој беше прикажан еден морски залив во чија далечина са црнееше мал морски кораб, а во преден план, на брегот, едно убаво девојче беше фрлило јадица да лови риби. Не смее да се завртам да видам дали џидот зад мојот грб декориран со нешто.

Во средината на собата, по должината, беа постелени, една до друга, две правоаголни маси, покриени со исти убави тешки покривки, а околу масите беа наредени десетина столови, на еден од кој бев седнал, после молчеливата наредба на полковникот.

Човекот зад бирото имаше убава фигура. Изгледаше ако се суди по неговата лесно прошарена коса на возраст околу 55 години, со пријатна за окото физиномија.

- Е, младо момче, - рече полковникот после пауза од околу минута, две, во кое време прегледуваше некаква папка во која, претпоставував, се наоѓаше моето мало доцие.

- Што мислиш, не е ли многу рано да се занимаваш со такви големи прашања на кои веќе стотина години никој не може да даде одговор?

Тој прашуваше а јас молчев. Не знае што да му одговорам. Можеби имаше право да зборува така. Веројатно во неговата долгогодишна практика се беше судрил со стотоци како мене. Сигурно беше прочитал многу историски и правни документи за да прави соодветни заклучоци.

- Сега – рече полковникот, - имајќи ја предвид твојата младост, фактор дека прв пат се занимаваш со ова комплицирано Македонско прашање, а тоа дека произлегуваш од бесно семејство, решивме да не те праќаме на суд. Но, ако започнеш пак да говоркаш за тоа прашање, а не сигурно ќе познаеме за тоа, знај дека вака нема да поминеш! Биди сигурен дека ќе паднеш в затвор!

После уште неколку приказни со слична смисла, полковникот притисна едно копче на неговото биро и веднаш на вратата се слушна чукање.

- Влези! – рече мојот домаќин и вратата се отвори. Се појави дежурниот старешина којшто ме беше довел тука пред триесетина минути, кому полковникот му нареди:

- Води го!

- Резбирам другар полковник!

- Догледање! – му реков на љубезниот домаќин и заедно со старешината го напуштивме неговиот кабинет.

Два часа по мојот разговор со полковникот, дежурниот одново се појави пред мојата ќелија.

- Надвор! – ми нареди тој. – Земи си ги личните работи.

Си го зедев шинелот што ми го беше донел татко ми два дена по моето затворање, и излеговме во дворот. Таму веќе чекаше мојот пријател Томата. Уште штом се погледнавме почнавме да се смееме како откачени. И самите не знаеме зашто се смееме. Се смеевме така, можеби за ништо. Можеби од радост дека пак сме заедно, слободни. Можеби. Бевме слободни но не не оставаа сами. Дежурниот стоеше до нас и ни рече да чекаме. По малу време, еден вооружен со автомат милиционер дојде кај нас и ние тројцата тргнавме кон железничката станица во Благоевград.

Немаше потреба да го чекаме возот долго бreme. Додека Томата испушти една цигара, возот веќе пристигна. Се качивме во првиот вагон, во првото купе, кое, како што разбра подоцна од сопствениот пример, се чуваше само за затвореници.

Два часа монотono тракање со десет минутен престој на станицата “Генерал Тодоров”, каде што се префрливме од нормалните вагони на такви за теснолинејка, беа доволни за да стигнеме среќно на станицата во Петрич. Оттука, тројцата пешки тргнавме за Реонската управа на МВР – Петрич, која се наоѓаше во Стамчевата зграда.

Во управата бевме воведени со Томата во две различни соби. Во собата во која бев воведен, ме чекаше еден непознат маж со слабо тело, не многу висок. Имаше бледо, долгунесто лице, а главата му беше покриена со кафеава проретчена коса. Имаше вид на педесетогодишник.

- Повели, седни, – рече непознатиот кого не го бев воопшто до тој момент во нашиот не голем град.

Рече “повели” а една тенка зајадлива насмевка му се јави на аглите на устата. Забележав дека има неверојатно циничен поглед. Неговите средби со стотици, а можеби илијади како мене, беа оформиле високо самочувство кој овој, како што подоцна разбрав, не особено интелигентен човек.

Се претстави со презимето Иванов. Рече дека Партијата била великодушна кон мене и решиле да не ме судат, зашто тоа што го бев направил ви изминатите два месеца било оценето како анти – државно дело, за кое можеле да ме осудат до пет години лишување од слобода, според законите на НР Бугарија. Како реванш за великодушноста на партијата, јас требало да се среќавам со него. Се договоривме секоја среда во деветнаесет часот да се среќаваме на место кое ќе се определува на секоја наша претходна средба.

Тоа беше на 14 Декември 1956 година. Се поделивме со “другарот” Иванов и јас тргнав кон мојата родна куќа што ја бев напуштил на 26 Ноември 1956 година. Кога излегов на улицата, некаков товар ми падна од плеките. Многу специфично се чувствува човек првите часови по излегувањето од такваа тешка положба. Додека бев затворен очекував да ме осудат, но “другарите”, изгледа, оцениле дека е позгодно, поумесно, да не ме исправат пред суд, да не се дава гласност на случајот. Тоа беа моите претпоставки. Не сум сигурен дека тоа беа мотивите за да ме ослободат, но факт беше, дека веќе бев на слобода и непречено можев да си одам дома.

Кога стигнав кај нас, настана голема радост. И мајка ми и татко ми, Бог да ги прости (починат пред девет години), и моите сестри,

сите бликаа од радост. Ем плачеа ем се смееа. Соседите се насобраа. Сите ми го честитаа среќното враќање.

Наредниот ден јас пак бев меѓу моите соученици во гимназијата, кој исто така многу се израдуваа што одново сум меѓу нив. Пак го почнав мојот дотогашен начин на живеење – подготовката за на училиште, средбите со пријателите и пријателките и.т.н.

Трогателна беше средбата со мојата пријателка Величка. Кога се вратив дома мојата прва работа беше да ја известам дека пак сум на слобода. Се сретнав со нејзината пријателка Васка и договоривме средба за деветнаесет часот уште истиот ден. Во договорениот час веќе бевме пред читалиштето, јас Љупчо, Васка и Величка. Силните стегања на рацете го навестуваа почетокот на уште побурни прегратки, кој ги очекував цели осумнаесет дена.

Голема ми беше радоста мене и на Величка кога останавме сами покај Ловечкиот дом. Не можеме да се наситиме на бакнежите. Кога се поуспокоивме од опојноста, дека пак бевме заедно, дека сме одново сами, само таа и јас, Величка ми раскажа како тешко ги преживеала тие осумнаесет денови на разделба. Ми кажа тогаш беше во мода преку Радио – Скопје да ја пуштаат песната “Болен ми лежи млад Стојан”, дека дури траела песната таа секогаш плачела за мене. А сега плачеше од радост, чувствувајќи се на врвот од среќата. Јас, исто така, ја признав радоста и мојата среќа што одново сме заедно, зашто ние на вистина силно се сакавме.

Заедно со големата радост да бидам пак дома, да бидам пак со саканото девојче, јас требаше секоја среда да одам на средба со “другарот” Иванов кое многу ме вознемируваше и не ми даваше мир дење и ноќе. Редовно одев на средбите со тајниот агент како што се бевме договориле и покрај моето немање желба. Но за тоа не зборував со никого, ниту со моите родители, ниту со Томата, ниту со Величка. Маката ја преживував сам, како што и сам непромислено ги прифатив условите да се среќавам тајно со агентот.

Големо преживување е да те мачи нешто, а да не смееш со никого да го поделиш.

По цели ноќи не можев да заспијам. Се велев: “Како така, Стојане, беше тргнал да се бориш за правдата на своите браќа Македонци, а сега треба да ги предаваш на противникот?” А тие од мене само тоа го очекуваат. Ме советуваат да се движам во различни средини, да разговарам за Македонија, да ги провоцирам моите соговорници дека Македонците немаат права, а тоа што

некој ќе го каже во заштита на Македонија и Македонскиот народ, требаше да го пренесам до најмалата подробност.

Редовно одев на средбите со Иванов, но ништо конкретно не преземав за провоцирање на Македонците. Бидејќи во текот на два месеци јас ништо не му предадов, изгледа за да ја провери мојата лојалност кон него, Иванов ме натера да се среднам со едно девојче – Лилето Турнова. Од неа требаше да разберам дали повива писма од вујка си Даната, кој илегално беше избегал во Германската Федеративна Република.

Изминаа петнаесетина дена од како ми ја беше поставил конкретната задача, ни јас се уште не се решавав да се сретнам со девојчето за да го спроведам таквиот баран од иследникот, разговор. Си велев вака: “Ако е таа човек на Државната безбедност со задоволство би разговарал со неа. Но, ако девојчето е чисто, не замешано во играта на агентите, како можам да го предадам, тоа крeвко суство во нивните извалкани раце?” Беше ли можно тоа да го сторам јас со моето некомпромитирано име и биографија? Та нели луѓето одкако се вратив од затвор, кога ме среќаваа на улица постојано ме поздравуваа. Се чудеа од смелоста на тоа 18 годишно момче, да работи за националните права на Македонскиот народ. Нели и јас самиот секогаш сум се восхитувал од делото на великаните, Гоце Делчев, Даме Груев, Ѓорче Петров, Никола Карев, Јане Сандански и плејадата Македонски синови и ќерки загинати за ослободувањето на Македонскиот народ од Турското робство. Сум се восхитувал од беспримерниот подвиг на Орце во Солунските атентати, на оние кој седнуваа врз бомбите и умираа ви името на ВМРО и Македонскиот народ, и луто сум ги мразел предавниците на народот. Како можев тогаш јас самиот да станам предавник?

По цели ноќи не можев да заспијам од грижење на совеста што се согласив тајно да се среќавам со Иванов, и се зареков на себеси дека утрото ќе му речам оти од мене не станува предавник. Но, на следните средби сепак не смеев да му го речам тоа, се додека не дојде оној ден кога се сретнавме во кабинетот на началникот на Одделението за просвета во Петрич.

При поставувањето на задачата да се сретнам со Лилето Турнова, Иванов ми даде да прочитам една книга напишана од двајца советски полковници, чии имиње не ги познам, Заглавието на книгата беше “Таинствениот патник”.

Кога влеговме во кабинетот, тамо веќе не чекаше уште еден “другар” од Државната безбедност во Петрич, кого го познавав како наш сограѓанин. Се викаше Тома Шопов. Откако седнавме Иванов ме праша дали ја прочитав книгата и дали сум се стретнал

со девојчето. За книгата му реков дека ја прочитал, но за девојчето – не сум го сретнал. Ми рече уште дека пред да почнеме дискусија за книгата треба да знам оти за еден месец тој ќе бил отсутен од градот Петрич, и дека за тоа време јас треба да се среќавам со другарот Шопов.

Точно во тој момент, не знам од каде, ми дојде храброст и јас му реков:

- Еве ви ја книгата и јас од сега и од сега натаму јас нема да се среќавам ниту со вас ниту со другарот Шопов, ниту со кој и да е од Државната безбедност!

“Другарите” ме погледнаа втренчено, почнаа да си ги тријат очите, да не често сонуваат сон. Изгледаше дека не можат да примат како сериозни моите зборови:

- Не си играј мајтап! – рече Иванов.

- Никогаш мајтап не си играм.

- Ама ти сериозно ли зборуваш?

- Да, сериозно! – реков отсечно.

- А на кому си му кажал дека се среќаваш со нас? Кој те натера да се одкажеш?

- Никој! Тоа е мое решение и тоа конечно!

- Ама ти со сите ли си? – Ме праша Иванов. – Дали си даваш сметна за тоа што правиш? Знаеш ли што ќе стане сега со тебе? В затвор ќе те втераме!

- Ако сакате отерајте ме во космосот. Јас не можам да исполнувам такваа функција каква што вие барате од мене. Јас не сум роден за тоа.

При овие зборови двајцата почнаа да размавуваат заканувачки со тупаниците. А јас најспокојно ин меков да си седат мирно зашто нема да имаат полза од насилство. Ако немам желба да направам нешто, никој и за ништо на светот не е во состојба да ме натера да го направам тоа.

- Марш отука, никаквец! – се развика Иванов.

Јас станав, ја отворив спокојно вратата без збор да прозборам и си заминав дома.

Така заврши мојата лошо обмислена согласност да контактирам со органите на Државната безбедност. Во почетокот си мислев дека штом имам врска со нив ќе бидам по полезен за делото. Ќе можам да дознавам некои работи за вистинските Македонци и ќе имам можност да го предупредувам кога ќе ги загрозува опасност, но за овие два месеца и половина после доста бессони ноќи, дојдов до сознание, односно до заклучок, дека, да си Македонец, борец за правата на своите браќа Македонци, а истовремено да соработуваш со Државната безбедност, е

исклучително сложена и одговорна работа, за која чувствував дека не сум дораснат. Така внатрешно се успокоив. Почнав да спијам нормално, без страв, иако агентите ме следеа непрекинато. Ме следеа дури и кога навечер одев на средба со моето девојче. Но тоа се поднесуваше полесно од колку да се чувствувам обврзан кон душманите на Македонскиот народ. Со еден збор, бев задоволен од тоа што сум, односно дека силно ја сакам Македонија и Македонскиот народ. Задоволен дека не се лизнав по трамболината на предавството и што успеав да го зачувам, чисто и не извалкано моето име за цел живот! А за да го постигнам сето тоа, мене ме очекуваа многу лишувања и страдања, кои ќе ги опишам во наредните делови од мојата скромна но вистинита автобиографија.

НА ГРЕБЕНОТ ОД БРАНОВИТЕ

За време на месецот Мај 1957 година го завршив XI клас со добар успех (4), и покрај тоа што не се однесував сериозно кон учењето. Мене повеќе ме интересираше Македонија отколку учењето.

Мизерно живеевме во тие бедни години. Моите родители немаа можност да ми купат убав штоф за да сошијам костум за матурската вечер, но тоа за мене не беше најважно. Никогаш не сум паѓал во хистерија ако моите родители не сакаа или не беа во можност да ми го купат она кое мене ме се допаѓаше. Брат ме, на пример, кога имаше околу десет – дванаесет години ако му се допаднеа некакви обувки и не сакаат да му ги купат, легнуваше веднаш на грб, на среде улица и почнуваше да чука со петиците по замјата, не престанувајќи со плачење се додека не му ги купеа бараните од него обунки. Подоцна и тој си го измени карактерот, но кај мене никогаш не се случило такво нешто. Јас добро знаев дека родителите не беа бедни и двај врзуваа крај со крај за да ги исхранат петте деца.

Татко ми долги години беше служител во училиштето “Кочо Мавродиов” во Петрич од каде што ја доби и скромната пензија, а мајка ми работеше земјоделе и аргатуваше кај поимотните луѓе во Петрич. Јас сум третото дете на моите родители. Имам две сестри поголеми од мене, брат три години по мал од мене и уште една сестричка најмалечка, родена шест години по него.

Живеевме бедно но како сложено семејство. Одгледувавме десет декари тутун за да ги врземе двата краја. А пустиот тутун се одгледува многу тешко. Додека брат ме наврши дванаесет години, јас редовно одев на копање, садење и берење тутун. Имавме една нива од три декари која се наоѓаше на шест километри далеку од Петрич, близу до с. Митино. Кога беревме тутун од таа нива, ми се плачеше зашто по три пати до пладне одев и се враќав со магарето товарено со собран тутун.

Бев целосен одликаш во тие години. Од горе до долу со свидетелството не се гледаше друга оценка освен одличен (6). Постојано, секое лето ме предлагаа од училишното раководство бесплатно да одам во логор, за одмор, но јас не можев ниту еднаш да ја исползувам таа заслужена награда. Немаше кој да го пренесува тутунот. Кога брат ми наврши 12 години, јас почнав да правам за време на летниот распуст, тули во “Промбкомбинат” – Петрич за да можам да си купам нови чевли, кошула и панталони. Бедни беа тие години, се до 1957 година.

За време на тоа истото лето 1957 година, еднаш кога се враќав од туларницата, на улицата ме запре еден мој сосед, но не знаев никакви подробности за неговиот живот, бидејќи не се интересирав за тоа. Тој Бебо Кика, како што го викавме во маалото, ме замоли да поразговараме насамо, истиот ден во 20 часот вечерта. Ја примив поканата и како што се договоривме, се сретнавме во ресторанот “Беласица” каде што тој работаше како управител на претпријатието. Ми рече дека од мене не се плаши и дека знае оти сум малтретиран поради Македонското прашање. Од мене бараше да организирам голема група луѓе кои ќе се борат за обединувањето на трите дела на Македонија – Вардарскиот, Пиринскиот и Егејскиот дел.

- Штом е за Македонија, готов сум за се! Реков уверена јас.

Се договоривме како да пронаоѓаме членови за организацијата, какви да бидат тие, какви пристапници да правиме со новопримените членови, кој требаше да бидат напишани во два примероци, од кој едниот да му го предавам нему, а другиот да го чувам кај мене, во досието на нашата организација.

Пристапниците ја имаа скоро следната содржина:

“Денес на 21.07.1957 година се собравме по претходен договор, јас Стамат Алексов Мешков и Стојан Николов Георгиев, за да го разгледаме моето примање за член на Македонската организација која се бори за обединување на трите дела од Македонија.

Се заколнувам дека ќе работам чесно и предано за Македонскиот народ и ако со нешто му наштетам на доброто име на Организацијата и нејзините членови, молам да бидам најстрого казнет.”

На тој начин во текот на три месеци јас зачленив околу 70 членови во Организацијата за некои од кои пристапница не бев составил.

Од квартот “Виздол” во нашиот град имав еден многу сериозен истомисленик. Се викаше Вангел Урдов. Небеше многу писмен но на Македонија и требаа сериозни и верни момчиња. Со него добро се бевме запознале уште во туларницата. По взаемен договор, тој почна да собира членови во неговиот кварт. Беше ги привлекол како такви: Иван Караманџулов, Бисто и други чии имињата јас не сакав да ги знам.

Вангел многу настојуваше да ме запознае со едно момче родено во с. Вишлене по име Борис Попов. Тој имал средно образување и сакал да разговора со организаторот, т.е. со мене. Без многу да размислувам, го примив предлогот на Вангел една вечер, на 20 Август, се сретивме во ресторанот “Парток” и Вангел ме

запозна со “многу доброто” момче. Разменивме неколку општи приказни, после што му предложив на Вангел да не остави сами, за да го завршиме бараниот од Попов, разговор. Вангел се збогува со нас со желба пријатен разговор.

Ние двајцата задовме да дискутираме за Македонија. Попов рече дека бил истеран од работа за ради тоа што се чувствувал како Македонец. Ме праша како би можел да се почувствува како член на нашата организација.

- Треба прво тука во твоето срце да се почувствуваш како Македонец, па после како член на нашата организација.

- Јас оддамна се чувствувам таков, но немам со кого да работам за делото – рече тој.

- Штом се чувствуваш како Македонец, ќе ти се даде можност да се пријавиш како чесен борец за Македонските правдини.

- Заложувам се за Македонија! рече попов.

Сигурно тон со кој го изразуваше сето тоа не остави никаков сомнеш кај мене, дека зборува искрена и дека е готов, како мене, на се, во името на Македонија.

Со желба за добра ноќ јас му закажав средба за следната вечер во истото време и место. Кога другите вечер отидов во “Паркот” тој веќе ме чекаше таму. Си помислив – сериозно момче. Му предложив да поидеме дома. По патот разговараме за општи работи од животот. Го прашав, од каде е и што работи. Рече дека е роден во с. Вишлене и дека работи во “Шумско стопанство” во гр. Петрич, како општ работник.

Кога човек многу му верува некому, најпосле познава дека останал излажен во очекувањата. Така и јас, многу му верував на Вангел. Навистина тој и до ден денешен си остана предан на делото за Македонија, но не требаше да поверувам на неговите зборови дека многу добро го познава тоа селско момче – Борис Попов.

Веќе толку години се прекорувам за таквиот мој не одговорен однос при моето запознавање на тој подлец, не селско момче, како што го викаше Вангел, а селско говедо, како што се покажа најпосле, за тоа што не проверив што работи, кој му се пријателите и.т.н. па дури тогаш да го пуштам близу до мене.

Скоро секоја вечер почнав да го примам дома, откако и тој самиот ја потпиша пристапницата за член на нашата организација. Му дадов можност да се увери дека организацијата не е голема. Прочита наколку пристапници од други членови и многу се радуваше дека не сме сами во борбата, дека има и други како нас запалени срца. Ветуваше дека ќе создава малечки организации во сите села на Огражден и.т.н.

Полетот на моите осумнаесет години ме заслепуваше и не ми допушташе да ги протолкувам некои зборови речени од него како “запалени срца”, “не сме сами во борбата” и др. Не можев да ја сфатам разликата меѓу реченото од него “запалени срца” и “чесни срца” какви што и се потребни на мајка Македонија.

Потоа, после триесет и шест дена по моето приведување на 5 Октомври 1957 година во Сабота на началникот на изтражното одделение при МВР – Благоевгад, мене ми беше дадена полна можност да се уверам дека тоа момче немало чесно срце, дека бил издајник на нас и на Македонскиот народ во целост. Но за тоа, кога ќе му дојде редот.

Ги пишувам овие работи овде, во Скопје, главниот град на Социалистичка Република Македонија, денес, Сабота 26 Мај 1990 година. Триесет и три години ме одделуваат од тие убави млади години, кога се беше прекрасно, и покрај сиромаштијата. Се радував што работам за делото на Македонија, се радував дека бев продолжувач на делото на Гоце Делчев. Наоѓав дека има смисла да се живее. Си велев: “За неа, за мајка Македонија заслужува човек да живее, да страда и да умре”!

Така беше тогаш. Не верувам дека и сега нешто да се има изменето кај мене во однос на мајка Македонија. Но да се вратиме далеку во минатото, на оној 5 Октомври 1957 година. Предходниот ден, директорот на “Промкомбинат” – Петрич, Борис Панчев, беше ми дал плик со писмо и торбичка со три – четири килограми костени со зборовите:

- Ќе ги однесеш на другарот Пене Алексиев, потпреседател на градскиот совет во град Сандански. Ќе му пренесеш многу поздрави од мене и ќе му кажеш дека треба да создадеме бојацински погон на територијата на град сандански.

Веќе дваесетина денови по завршувањето на сезоната за тули, јас работев во погонот за бојадисување не преѓу во “Промкомбинат” – град Петрич. Ни на крај памет не ми паѓаше дека во игрите на Државната безбедност може да биде вовлечен и директорот на комбинатот. Сето било уредено како што треба, но од каде човек да знае?

Така на 5 Октомври 1957 година во 7,30 часот утрото, јас се качив на автобусот за град Сандански. По четириесет минути запре на тогашниот градски плоштад пред ресторанот “Република”. Слегов од него со пликот и торбичката со костени во рацете и се упатив кон застанатите на 5-6 метри од мене двајца мажи, кој гледаа расеано во патниците што слегуваа.

- Можам ли да ве прашам нешто? – реков јас штом стигнав на два – три чекори од нив.

- Може, се разбира! Повелете! Со што можеме да ви помогнеме? – Запраша едниот од нив.

- Каде да го најдам Пене Алексиев, потпретседател на градскиот совет.

- Не го познавате? – Ме праша наивно другиот. – Тој пред две минути помина оттука надолу. Ве молам, елате ќе го најдеме!

Тргнавме тројцата по единствената и до ден денешен опремена улица во градот, на која се наоѓаа скоро сите трговски магацини. Почнаа да ме прашуваат од каде сум, дали сум доаѓал друг пат во Сандански и друго, додека не стигнавме до едно место на две минути растојание од автобуската станица.

- Еве, тука е другарот Пене Алексиев – рече едниот покажувајќи со раката кон влезот над кој беше поставена убаво напишана табличка “Реонска управа на МВР - град Сандански”.

Уште кога го погледнав натписот студена пот ми го облеа грбот и покрај топлото време. Ете кој биле “љубезните” граѓани од градот Сандански. Гледам во табличката и се мислам што да преземам додека најпосле едниот од агентите не ме поведе по скалите на тесниот влез на управата.

Тука веќе ме чекаше “мојот” стар познаник, началникот на истражното одделение при МВР - Благоевград, сега веќе капетан. Никола Митев. За ради добро служење, заради откривањето за такви како мене, “родопредавници”, народната власт ги унапредуваше пред рокот во повисоки чинови, со јасна пресметка, уште пожешкото, понастрвено и со поголем ентузијазум да ги откриваат “непријателите” на Бугарскиот народ. Ние го почитувавме, но се почитувавме и себеси како Македонци, затоа и ситуацијата беше многу сложена во оние мрачни за Македонскиот народ. Ние се чувствувавме како дел од слободниот Македонски народ кој живееше во рамките на Народна Република Македонија.

Се воодушевувавме од песните и маршевите кои звучеа во етерот на Радио – Скопје. Тогаш се уште немаше телевизија.

Кога влеговме во кабинетот, капетанот ми рече:

- О, здраво стар познанику. Што те доведе овде?

- Не знам – реков јас. Ме доведоа вашите луѓе, нека тие одговорат.

- Грешиш “мили” пријателу, не тие, туку ти треба да кажеш, за што си тука!

Само една длабока воздишка се откина од моите гради и ништо друго. Стоев како замаен, загледан тамо во отворениот прозорец, како претепан, скротен лав, заклучен во неговиот железен кафез, без трошка надеш дека ќе ја види пак слободата на преријата, од која го беа оттргнале за секогаш. Молчев и размислував за тоа што

се случи, без и најмалку да се обвинувам за положбата во која се најдов.

Навистина, не очекував дека така итро ќе ме подлажат да дојдам во град Сандански и тука без никои да види, да ме затворат. Но “другарите” веќе имаат тринаесет годишен стаж во откривањето и онеспособувањето на такви како мене наречени “родопредавници”. Беа се здобиле со големо искуство за разлика од мене кој со искуство на моите 19 години, ни сам не сум можел да претпоставам дека така ќе ме фатат.

Капетанот Митев ме прашуваше нешто, но јас не можев да ја сфатам, дури ни мислата на неговото прашање а само махинално одговорав со “да” или “не”. Штом сфати дека не сум во состојба да одговорам на неговите прашања, капетанот му нареди на дежурниот старешина да ме слезе во визбата каде што внимателно бев пребаран и заклучен во една мрачна, тесна соба. Тука останав околу еден час, после што бев изведен, ми ставија лисици на рацете и ме внесоа во еден цип. По околу еден час, ципот влезе во еден широк двор, пред чија порта дежураше милиционер. Претпоставував дека ме доведоа во Реонската управа на МВР во Благоевград.

Тука односно еден старешина ме пребара и ме поведе низ долгиот коридор на еднокатната зграда, од две страни на кој симетрично беа наредени дваесетина врати на растојание на две метри една од друга. Тој застапа пред келијта број 4, отвори широко вратата и ми рече: “Влегувај”!

Јас го преминав прогот на вратата, после што старешината два пати го заврти клучот. Останав сам среде таа мрачна соба но чии дрвен под се наоѓаше душек покриен со едно излижано од долга употреба војничко ќебе, на чиј еден крај беше ставена перница со навлечена бела навлака.

Тука, година време не беше изминато од како бев отканал од контролата на Државната безбедност во 1956 година, а веќе одново се најдов под стража. Но, сега бев во нова еднокатна зграда, а не како во минатата година, во визба. И во оваа зграда не пробиваше ниту знак сончева светлина во собите. Тие беа осветлени деноноќно од електрична светлина, која дејствуваше убиствено врз нервниот систем. Но, тука во Државната безбедност треба да трпиш, да молчиш, и колку што е можно да избегнуваш конфликт со старешините и иследниците, ако сакаш да останеш здрав и жив.

А требаше многу да се размислува. Многу разговори без водел за тие три месеци со луѓето околу проблемите на Македонија.

Имаше навистина, многу нешто да се каже за минатото, сегашноста и иднината многутрадална мајка Македонија и за нашиот несреќен Македонски народ. Многу бев зборувал и многу бев чул од луѓето за Македонија. Сега бев останат сам со себеси и не ми остануваше ништо друго освен да си ги споменувам една поедна средбите со разните луѓе. Како на филмска лента, една по друга ми се јавуваа во сеќавањето различните сцени од тој нережиран анимиран филм, сцени кој сакав да ги заборавам, но не можев.

Веќе од искуство знаев дека колку повеќе времето ми минува во безгласност и самотија, толку повеќе сцени искрснуваат во мојта свест, и кусометражниот во почетокот анимиран филм, со времето го наголемуваше својот дијапазон во количествен и квалитетен однос и се претвораше во еден наполно завршен долготражен филм. И луѓето со кој бев разговарал, и репликите што си ги разменувавме добиваа се појасен и поопределен вид. Така, цел ден и цела ноќ размислував за сето видено и чуено, додека не бев одведен од дежурниот старешина во собата на капетанот.

Кога влеговме во собата, старешината побара одобрение да го напушти кабинетот и ние останавме сосема сами. Се гледавме немо еден со друг 30-40 секунди, секој зафатен со сопствените мисли, додека домаќинот не го наруши непријатното молчење со зборовите:

- Добро дошол, стари познанику! Повели, седни на оној стол – и покажа на столот на кој седнав без волја.

- Благодарам – реков.

- Е време да го продолжиме разговорот што го започнавме во градот Сандански вчера – рече иследникот со поглед вперен директно во мојте очи.

- Што толку има да зборуваме? – прашав.

- О, има многу нешта за кои треба да зборуваш “мили” мој – рече тој.

- А, ако немам желба да зборувам за тие нешта? – запраша полушеговито, полусериозно.

- И да немаш желба, ние имама средства и начин, а располагаме и со доста време за да те натераме да зборуваш. Од тебе се бара едно да разбереш – колку по отворено ќе зборуваш, колку по искрен ќе бидеш со нас толку по добро за тебе. Треба да разбереш уште – враќање назад нема и само во твој интерес е да ни раскажеш за се, од почеток до крај, со најмалите подробности за твојот живот после ослободувањето во месец Декември минатата година.

Иследникот зборуваше убедливо, пријателски, без да го повишува тонот, а јас само молчев.

- Е – рече најпосле капетанот – нема ли да почнеш?

- Што има толку да се зборува? – едноставно реков јас.

- Пак ли ќе почнуваме по минатогодишното сценарио? – праша зајадлино капетанот. – Не свакаш ли освен да зборуваш, не ти останува ништо друго?

Јас пак упорно молчев загледан во посланиот Персиски килим, како да бев доведен тука за да го изучувам богатото мајсторско на творците на таа прекрасна човечка творба. Но, чувствував дека човекот спроти мене веќе ја губеше стрпливоста и покрај настојувањето да биде добар и стрплив.

Изминаа уште неколку минути во истата положба, додека капетанот не пламна и се нафрли со бес врз мене, вршетејќи хистерично.

- Идиот еден! Уште ли ќе ме зафркаваш, мајчето твое! – и ме фати за грлото со двете раце, удирајќи ми а главата од сидот зад мене.

Најпосле, по пет-шест удари на сидот му реков на мојот “пријател” соговорник:

- Што сакаш од мене?

- Раскажи нешто за твојот пријател Киката, кога те сретна прв пат и што ти рече да правиш?

- Е, тоа е нешто друго – реков победоносно, и покрај тоа што јас бев настраданиот во нашиот мал судар. Бидејќи бев задржан во град Сандански, јас не знаев ништо за уапсувањето на останатите членови од нашата револуционерна организација... Белам револуционерна, зашто тогаш предвидувавме и употреба на сила за разрешување на Македонското прашање. Мислевме дека ако ние ја почнеме борбата во Пиринска Македонија, нашите слободни браќа од Вардарска Македонија ќе ни притекнат на помош. Не допуштајќи дека таму, и покрај тоа што се чувствуваат и се признати како Македонци, доста од нив поминале многу години по затворите на СФР Југославија за ради тоа што сакаа да ги обединат трите дела од нашата распарчена татковина. Но, од каде да знае човек за тоа нешто, кога ги имаме овие граници, овие телени мрежи, толку будно чувани од Бугарските граничари!

Бугарија, од 1940 година до 10 Ноември 1989 година, представуваше еден голем затвор, еден голем концентрационен логор, во кој човек не можеше ниту збор да прозбори, зашто од тројца луѓе, двајцата беа доставувачи на Државната безбедност, кое го докажаа илјадите процеси и илјадниците затвореници и логораши, од кои некои го најдоа и својот крај.

Верно служење на делото на Македонскиот народ, толку длабоко му бев поверувал.

Тука, во кабинетот на началникот на истраженото одделение, Никола Митев, јас пак размислував за зборовите изречени од него, и се мачев да определам кој е човекот што не предаде. Но, не ми беше допуштено повеќе да молчам и јас раскажував накусо за моите разговори со Бебо Кика. Јас зборував, а капетанот поставуваше прашање и штракаше монотонно со машината за пишување.

Најпосле, по околу еден час и половина распрашување, јас го прочитав записникот од околу три страници, после што ме натера да се потпишам на секој негов лист. Од како заврши моето прво распрашување, го повика дежурниот старешина кој ме врати назад во тесната ќелија.

Така започна моето второ патување во неизвесноста. Секој ден, ама скоро секој ден, дежурниот ме водеше кај иследникот, а некогаш и по два пати на ден. Прашања, прашања, илијадници. Ме прашуваше за ова, ме прашуваше за она, за трето, за четврто, и.т.н. и.т.н.

Доста нешто бев раскажал, но и многу нешта криев. Стигнавме до таму што на триесет и шестиот ден од моето затворање, иследникот ме принуди да ја потпишам следната изјава:

“Јас, долупотпишаниот Стојан Николов Георгиев, со својот потпис потврдувам дека со освен тоа што го кажав, нема ништо друго. Во спротивен случај молам да бидам најстрого казнет”.

Од како ја потпишав изјавата, капетанот ја зеде кај себе и почна да ја чита. Читаше победоносто, на висок глас, насмевнат до ушите. Завршувајќи го читањето тој почна хистерично да се смее:

- Што има толку смешно? – го прекина јадосано јас.
- Да не зажалиш за безобразноста. – рече раздразнето иследникот.

- Нема да жалам! – одговорив решително.

Во тој момент мојот соговорник ја тргна фиоката и тресна на бирото една папка со пристапници викајќи:

- На, читај и кажи кој е авторот?

Ги зедев пристапниците ва раце и уште кога погледав, го препознав својот сопствен ракопис. Гледав во нив, гледав и во иследникот кој внимателно ги следеше моите реакции. Гледав во пристапниците, гледав во соговорникот, и туку наеднаш започнав да се смеам и јас како што и тој се смееше пред една минута. Се смеев, а истовремено и солзи ми течеа по образите. До тој момент од мојот живот не бев попаднат во таква шок – состојба. Се смеев и истовремено плачев зашто сега веќе разбрав дека сум изигран,

дознав кој бил вистинскиот предавник. Воопшто не претпоставував дека пристапниците пишувани од мене, кои ги бев скрил во отворот од оакоот на каминот, може да се наоѓа на располагање на иследникот. За тоа, каде ги бев скрил, знаеше само Борис Попов, многуфалениот “Македонец” од с. Вишлене, на кому јас, за голема жал, наполно му бев поверувал. Ете, таа моја наивност сега ме тераше истовремено да се смеам и да плачам. Кој не преживеал таков момент во својот живот, тешко може да си ја претстави мојата положба.

Минута - две потоа, иследникот рече:

- Е, што ќе речеш сега “мили” мој?

- Ништо! – реков јас.

- Ти мислиш дека ние ништо не знаеме, дека ние тука си го губиме времето со тебе и со другите слични на тебе? Не, младо момче, ние знаеме се за тебе, за Томата, Стамат, Вангел, за твојот учител “Киката”, и за сите други од твојата организација. Знаеме дека псевдонимот ти е “Сукарно” и.т.н. Кажи ми сега, какви цели бркате откако се зафативте да создадете организација.

- Сакаме да признаете дека сме Македонци!

- Какви Македонци? – свика јадосано иследникот. Ние сите сме Бугари од памтивека.

- Не, другар иследник, јас не сум Бугарин. Јас сум Македонец.

- А од каде го знаеш тоа?

- Од каде? Знам од мојата родна мајка. Нејзиниот татко, Нако Иванов, роден во с. Матница - Егејска Македонија, лежел 5 години затвор во “Еди Куле” во Солун, зашто се борел за слободата на Македонија. Мојот дедо Томо, по таткова линија, е убиен во 1912 година, пак за честа на Македонецот. Ете, оттука знам дека сум Македонец!

- Е, а како го гледаш остварувањето на твоите идеи? Дали со оружје б раце?

- Мислам дека Македонското прашање може да се реши во рамките на една Балканска Федерација, како што на времето го гледаше нејзиното остварување Димитар Благов – дедото.

- Тоа се нивни идеи кои не можат да се остварат.

- Зарем Димитар Благов беше наивен кога пред Народното собрание во Бугарија на 14 Ноември 1917 година, изјави: “Јас сум Македонски Славјанин, а Македонскиот народ е поразличен од Бугарскиот народ.”

- Ете, тука Димитар Благов ја направи својата капитална грешка – рече иследникот.

- А Гоце Делчев, Јане Сандански и илијадата борци кој ги положија коските пред олтарот на Македонија, и тие ли направива капитални грешки? – прашав јас.

- Тие се чувствуваа Бугари и се бореа за ослободувањето на Македонија и нејзино присоединување кон Бугарија.

- Тоа не одговора на вистината – реков јас. Тие се бореа со сите сретсва против Бугарската, Српската и Грчката пропаганда.

- Остави ја сега историјата, гледај ја твојта положба – рече тој.

- Што да гледам? Јасно е: јас сум тука, а останатото зависи од вас.

- Не од нас туку од тебе младо момче. Минатата година ти рековме да не се занимаваш повеќе со тоа проклето Македонско прашање, а ти не можеше да го оцениш нашиот гест. Сега лошо ти се пишува.

- Што е пишано на глава, на камен не оди”, така гласи народната договорка – реков јас.

- И ти си прав – рече иследникот, после што го притисна копчето на своето биро. По неколку секунди се појави дежурниот и јас бев пратен мојата самица.

Така ден за ден, бавно и мачително минуваше времето цели 113 дена, се до завршувањето на истражната постапка и нашето излегување пред Окружниот суд во Благоевград. Тука, главниот обвинител на процесот, кој се одржа на 8 Февруари 1958 година, образложувајќи дека сакаме да го срушиме социјалистичкиот строј на НР Бугарија и да ја отцепиме Пиринска Македонија од територијата на НР Бугарија, побара да не осудат од 5 до 15 години лишување од слобода.

Судот, од како го исслуша обвинителот, нашите (на обвинетите) сопствени објаснувања, како и одбраната, за мене ја донесе следната пресуда:

“Благоевградскиот окружен суд донесе пресуда бр. 142 од 8.02.1958 година, според НОХД и според член 93, ал. 1 од 2 во врска со член 82 и член 36 од Н.К. со која го осудува Стојан Николов Георгиев на четири години лишување од слобода. Го лишува од правата по член 28 од Н.К. во времетраење од 7 години и му се конфискуваат во полза на државата предмети во вредност од 200 лева. Пресудата стапува во сила на 17. IV. 1958 година”.

Кирил Т. Ружкин (Бебо Кика) беше осуден на 10 години лишување од слобода. Стамат Мешков и Тома Иванов, по година и половина лишување од слобода, а Вангел Урдов на 2 години.

Судскиот процес се одржа зад затворени врати. Беа дошле многу пријатели од град Петрич но на претресот беа пуштени само најблиските на обвинените.

Тогаш, кога ме затворија, јас сеуште не бев оженет и не бев служен војска. На процесот присуствуваа моите родители, сестри, зетови и брат ми Иван.

По завршувањето на процесот ни допуштиа десет минути средба, после што бевме товарени на една камионетка и одведени во софискиот централен затвор. Тука не внесоа во едно режимско одделение: Бебо Кика во келија заедно со други затвореници, јас и Вангел бевме во една келија заедно со уште неколку луѓе, а Томата и Стамат во друга келија.

Дваесетиот ден откако бевме ставени во Седмото режимско одделение, ги повика од калиите Стамат, Томата и Вангел и ги испратија во Старозагорскиот окружен затвор. Јас и Бебо Кика бевме префрлени во Петто одделение каде започнавме да работиме во шивачката работилница која се наоѓаше во круг на затворот.

По три месеци престој тука, јас откажав да работам бидејќи немав време за читање и учење ба Француски јазик. Одново бев вратен во седмото одделение каде што поминав околу 7 месеци, после што и јас бев преместен во Старозагорскиот окружен затвор. Уште со моето пристигнување таму, старите затвореници откако разбраа дека сум од град Петрич, ми рекоа дека и Вангел, Стамат и Томата биле тука, но дека сега работат во каменоломот кај с. Калојановец, Старозагорско. Тогаш побарав од раководството да бидам преместен во тој каменолом.

Така, само по една недела од моето пристигнување во Старозагорскиот затвор, јас бев преместен кај моите пријатели и сопроцесници Томата, Вангел и Стамат. Колку се радувавме дека одново, живи и здрави, се сретнавме, иако бевме в затвор. Тука затекнав и едно момче од с. Черешница, Иван Кучкудеров, исто така осуден од 2 години затвор по Македонското прашање, за кого ми раскажуваше неговиот сопроцесник Димитар Терзиев, со кого поминавме околу месец за време на истрагата во град Благоевград.

Во софискиот затвор се сретнав и со едно момче, се викаше Тимљо Запрев од град Гоце Делчев, осуден три пати по 3 години во врска со Македонското прашање. Тука се сретнав и со Иван Биков од с. Самоилово, осуден на две години лишување од слобода по Македонското прашање, а го сретнав и Станко од с. Черниче, Благоевградско, осуден на 2 години лишување од слобода, како членик – конспиратор од процесот во Шумскиот техникум во град Банско, исто така по Македонското прашање.

Во Старозагорскиот затвор го сретнав и Китан од с. Гара Пирин, осуден на 15 години лишување од слобода во 1949 година, на еден многу голем судски процес против 149 обвинети по

Македонското прашање. Тука сретнав и многу други момчиња од Пиринска Македонија кои минуваа дел од својот животен пат по голготата на Македонија.

Погледнато филозовски, што преставува затворот? Затворот е место за изолирање, каде што осудените ги издржуваат своите казни – лишувањето од слобода. А, слободата е големо нешто. Милиони да имаш, ништо не може да го замени тој природен подарок – слободата! Како што е запишано во Декларацијата за правата на човекот од 1948 година, луѓето се раѓаат слободни и рамноправи во достоинството и правата, независно од расната припадност, бојата на кожата, не зависно од нивните политички погледи, социјалната положба, образованието, полот, јазикот, религијата и др. Независно и од тоа во која територија живееш, била таа слободна или под протекторат. Слободата е своето право на секој човек, доволно е тој да го почитува тоа право и за сите останати луѓе.

А, во затворот недостига, имено, не достигна тоа свето човечко право! Тука човек има безброј многу задолженија, а има право само на работење и одмор во рамките на затворот – уште се однесува до политичките затвореници. Тука животот е сив, монотон, малку поподнослив од животот што го минува човек кога е под истрага.

На затворот се бев навикнал толку што по некогаш помислив дека сум се родил во него и дека други свет, поинаков свет од тој на затвореникот, не постои. Ете, поради таквото мислење, поради таквата психичка состојба, на човек не му тежи затворот. Мене на пример, никогаш не ми достигнуваше времето во затворот, иако толку рано наутро не дигаат од сон – уште во 6 часот. Цел ден човек е зафатен. Јас постојано читав уметничка литература, по некогаш цртав – од што ништо не ми остана како спомен. Во затворот вршат така наречен “гараш” на секои три месеци и сето нацртано или напишано го одземат. Тука го нацртав “девојчето со ладило” од Пол Гоген, но ми го одзедоа.

Во Старозагорскиот затвор за време пролетта 1959 година, не пример, јас ја преведов историјата на древните Македонци од Француската “историја на древните народи”, но ми беше одземена и јас не можев да ја изнесам надвор од ѕидовите на затворот. Овде, во Старозагорскиот затвор му напишав писмо на тогашниот министер – претседател и прв секретар на БКП, Тодор Живков, во кое меѓу другото, стоеше: “До кога ќе си играте политика со Македонија и со Македонскиот народ? Вие господине Живков, прв ги поздравите министрите – претседатели на новоослободените тогаш држави Куба, Гана, Камерун, но што сте

сторите за Македонија? Вие на туг гроб плачете господин претседателе...” и т.н.

Заради тоа писмо, по околу три месеци, јас бев повикан од инспекторот на затворското одделение, полковникот Тонев.

Кога влегов во неговиот кабинет го поздравив со “Добар ден”!

- Добар, - рече студено непознатиот инспектор без да ме покани да седнам на столот, а такви имаше пет – шест во собата.

По изразот на неговите намуртетни веѓи јас осетов дека ќе имам разговор со недобар човек.

- Како се викаш? – ме праша тој.

- Штом ме викате, сигурно ми го знаете името – одговорив јас.

- Должен си да одговориш! Ми свика злобно.

- Стојан Николон Георгиев.

- Од каде си?

- И тоа мислам го знаете.

- Момче, треба да разбереш дека јас сум тој што прашува, а ти треба да одговориш.

- Од градот Петрич – реков спокојно јас.

- Зашто не сакаш да ја потпишеш согласноста за социјалистичкото натпреварување?

- Затоа што може да се натпреваруваат само слободни луѓе.

Ако бев слободен ќе потпишев, но овде не! Вие намерно воведувате натпреварување меѓу рударскиот окна, за да видите кој е согласен со вашата политика овде во затворот. Јас не можам да го прифатам како нормално сето тоа што го правите тука со нас, затворените.

- А што правиме со затворените? – свика јадосано инспекторот.

- Ги тепате и малтретираат!

- За што си осуден?

- По Македонското прашање.

- Ти си многу малечок, а големи прашања сакаш да решаваш!

- Сакав само да ги разбираам. Затоа сум тука.

- На колку години си осуден?

- На четири.

- На малку години те осудиле.

- Веројатно не биле по прости од Вас тие што ме осудиле! – вратив налутено јас.

Но овие мои зборови инспекторот не можеше да издржи, го повика дежурниот старешина кој за сето време од претсобијето го слушал нашиот говорен судар. Кога се отвори вратата полковникот му нареди:

- Води го во карцерот овој идиот!

Дежурниот ме зграпчи за раката и ме измолкна во коридорот. Тука се обиде да ме удри со тупаница, но јас успешно му ескивирав со моите раце. Кога виде дека не ќе може да се справи лесно со мене, рече итро:

- Излегувај надвор!

Јас ги отпуштив рацете долу и направив чекор да излезам надвор. Пуштањето на моите раце го искористи стариот тепач и молњевито ме удри во стомакот. Од неговиот силен удар јас се свиткав во колак. Тогаш осетив уште посилен удар по вратот, а по една – две секунди и удар со клоца во задникот. Одвај се воздржав да не го удрам и јас, но се премислив. Беше по разумно да издржам зашто пред неколку дена еден наш затвореник беше сверски претепам па после мораа да го ставаат во овчи кожи. Сето тоа ме натера да издржам. Размислив уште и дека ако посегнам крвожедниот тепач, ќе ме убијат другите чувари кои лежеа во соседната соба.

Така, после тој наш “дијалог” кон крајот на Јули 1959 година, јас бев два пати по 14 дена држен во карцер, кој никогаш и за ништо во светот нема да го заборавам.

Карцерот се наоѓаше во подземјето на логорската кујна. Тој претставуваше просторија со размери 2 x 2 x 2 метра или општо 8 м³ воздух, со дрвен под. Единствено отвор во таа малечка просторија беше една врата 190 x 80 см без никаков прозорец. Бидејќи во подземјето влегуваше сосема бледа сончева светлина, во карцерот беше темно како во рог. Тука ни оставаа, исто, една кофа со вода за природни потреби, која ја исфрлувавме само наутро, еднаш на ден.

Кога не втераа во карцерот, вратата ја заклучија со еден катанец. А не затворија во таа просторија 5 души, од кои еден беше во години и крупен човек. Се викаше кољо. Беше некаде од Старозагорските села. Човекот деноноќно седеше, зашто немаше место каде да си ги испружи нозете и да легне. А ние помладите, Милче, Иван Кошленски, Пешо и јас, повеќето време минувавме исправени.

Времето надвор беше многу жешко, а внатре во карцерот задушно. За да можеше да влезе нешто малку почист воздух за дишење, јас го ставив едниот налон во процепот на вратата и мавтав со една летна блуза за да го издувам смрдливот застојан воздух и втерував по чист воздух кој се наоѓаше во останатиот дел од визбата, вон карцерот. Но, чуварите ја забележија таа моја “итрост” и ставиа уште два катанца. Братата сосема се прилепи по целата своја должина и ние дишевме забрзано како кучиња на кои не им достига воздух за време на големите горештини.

Наутро, на ручек и навечер, кога чуварите ја отвораа врата за да ни дават чорба и леб, бегаа како изгорени од неа зашто нечистиот, спарен воздух ги задушуваше. Тие не можеа да стојат на влезот на вратата ниту една – две минути, а ние, како издржавме цели 14 деноноќија? Дури во знак на протест поради лошите услови во кои бевме ставени во карцерот, ние четворицата млади затвореници, без Кољо, одбивме да земаме храна цели 6 дена, барајќи да дојде окружниот обвинител, за да види во какви услови живеат казнетите со карцер затвореници. Но, ниту обвинителот дојде ниту фаволот. Чуварите велеа дека тоа не е фашистичко време па да бараме да не посети обвинителот. Така, гладни, жедни, ненаспани ги издржавме првите четиринаесет дена, кога не пуштија на ручек, а вечерта мене со други момчиња одново не втераа во карцерот. Остануваше да издржам уште 14 неподносливи деноноќија. И јас, благодарение на својот млад организам го издржав и вториот карцер.

Но, кога на дваесет и осмиот ден најпосле бев пуштен кај “слободните” затвореници – логораши, еве што се случи со мене. По моето ослободување од карцерот јас отидов право во летната бања која се наоѓаше во реонот на логорот, добро чуван од вооружени со автомати милиционери и специјално за тоа обучени кучиња.

Откако се искапив, помошните мои најдобри пријатели Васко Зафиров и Киро Тушев Динев, и двајцата Македонци, ми приготвиле за јадење леб со шпекова салама. Седнувајќи јас го лапнав првиот залак од лебот и малку од саламата и почнав да цвакам. Кога почнав да ја голтам изцваканата храна почувствував како некаква топлина почна да ми слегува надолу по хранопроводот. По неколку секунди почувствував дека топлината се разлива по сите делови на моето измршавено тело и почнав да треперам како премрзнато од студ циганче. Пријателите ме прашаа зошто треперам, а мене започна да ми трака и вилицата од возбуда. Ете, тој момент во затворот исто така нема никогаш да го заборавам.

И така ден по ден минуваа дните, грди, без нешто што би се запомнало, додека најпосле не дојде 30 Јануари 1961 година, кога бев ослободен од затворот во Стара Загора. Бев слушнал вакво верување: “Кога човек ќе излезе од затвор не треба да се завртува назад, зашто одново може да падне во него”. Јас никогаш не сум верувал во такви нешта и се завртив кон таа Бугарска Бастилија, каде што ги поминуваше своите најубави години интелектуалната совест на Бугарија и Македонија. Таму поминав три и пол од моите најмлади години, кога требаше да го завршам високото

образование, кога требаше да љубам и да бида љубен, кога требаше да служам војник, и.т.н. А колку сакав да спортувам, колку јас сакав козната фудбалска топка! Но, поинаква беше мојата судбина и јас требаше да продолжам по мојот нацртан пат; можеби за тоа и така смело се завртив на излегување да бидам како изгледа една двор затворот.

На 31 Јануари. кај 9 часот утрото, веќе пристигнав во Петрич. Близу до нашата улица ме препозна една наша соседка, тетка Марија.

- Ти ли си Стојане? – запраша жената.

- Да, тетко Марија, јас сум. Не си ме заборавила?

- Не сум, синко, не сум! – излезе, ме прегрна, како што се прегрнува роден син. – Трчај дома, оти мајка ти не може да те дочека!

На вистина, кога пристигнав дома, таму веќе ме чекаа моите родители. А беше и Атанасов ден и луѓето не беа на работа. Кога ме виде мајка ми, од радост почна да плаче.

- Не плачи сега мајко, еве, јас сум тука! – и реков.

- Тешкото веќе помина и не чека подобар живот.

- Така е, така е, - рече стрина ми Олга, прегрнувајќи ме и таа.

Наскоро дојдоа и соседите и ние весело го отпразнувавме моето враќање од затвор.

Летото почнав пак да правам тули. Есента решив да учам, да изучувам Француска филологија, мојата стара мечта. Но, се бараше некој да ми даде карактеристика, дека сум член на Партијата или добар косомолец, а јас не бев ниту едното, ниту другото, по ради што не можев ниту документите да ги поднесам. Ми остануваше утехата дека бев жив и здрав и дека има илјадици како мене без завршено високо образование. Е, не ми е лесно и до ден – денешен, се чувствувам несреќен зашто немам високо образование, кога знам колку неспособни, колку двојкаши сега се директори на училишта, на претпријатија и.т.н.

Така, во работа и грижи за опстанок ми минуваше монотono времето. Сите мои добри соученици беа на универзитетот, некои веќе се беа ожениле, а јас како замаен, другарував со момчиња четири – пет години по млади од мене.

Преку зимата, некаде кај 20 Ноември истата 1961 година една вечер, шетајќи по петричкото “Гезме” со мојот пријател Вангел, ја сретнав Анчето, сестра на мојата бивша интимна пријателка, Величка, како шета со нејзините пријателки Роза и Нонка кој штотуку го беа завршиле XI клас. И трите беа од убави поубави. Првиот пат се разминавме, а вториот пат решив да ја замолам

Анчето за разговор насамо. Но тоа не сакаше да се раздели од другарките.

Десет месеци по моето враќање во Петрич, јас често ја среќавав Анчето, но не се поздравувавме. Таа знаеше дека сум бивш пријател на нејзината постара сестра, но се разминувавме како непознати. Не чувствував никаква потреба од разговор со неа. Знаев дека е малку ладна по карактерот и затоа никогаш не пројавив интерес да ја застанав за разговор. Но оваа вечер упорно настојував.

- За прв пат, Анче, откако сум се вратил од затвор решив да те заговорам, а ти не сакаш – реков јас.

- А, за што да зборуваме? – ме праша.

- Така, просто сакам да те прашам за ова за она.

- Е, ти си разбрал дека сестра ми си дошла и затоа сега сакаш да зборуваме.

- Како така, си дошла? – прашав јас.

- Така, си дошла и цел ден седи на прозорецот, за да те види ако поминеш покрај нас.

- Ама, вистина ли е тоа што зборуваш? – прашав јас.

- Вистина, се разбира!

- Тогаш, нема што повеќе да зборуваме. – реков јас и се оддалечивме од мојот пријател.

Уште истата вечер, околу 21 часот, јас свирнав со нашиот сигнал и само за две минути таа веќе беше во моите прегратки.

- Здраво, добро дошол - рече таа.

- Здраво – реков јас и еден долг, предолг бакнеж раскажуваше за желбата одново да се видиме после долгата разделба.

- Како разбра дека си дојдов денес? – праша.

- Како, од сестра ти Анчето.

И раскажав за кусата реплика меѓу мене и сестра и, а таа од душа се смееше.

- Нели знаеш таа малку си е дива – рече.

- Затоа и толку пати сум се разминувал со неа во овие десет месеци, откако сум се вратил од затвор, но сега нешто во мене ме тераше, просто ми велеше: застани ја, застани ја! И јас собрав храброст да ја запрам, но не беше неопходно повеќе да разговарам со неа, откако ми рече си тука.

- Инстинктивно си почувствував дека сум тука.

- Да, има нешто такво, а можеби тоа е случајно совпаѓање – реков јас.

- Воопшто не е совпаѓање, цел ден мислам за тебе и чекам да поминеш покрај нас. Тоа се нешта сеуште необјаснети од науката. Но, луѓето веројатно ги поседуваат, зашто велат:

- “Замисли куче, грабни стап”.

- Можеби си права – реков јас одново ја зграпчув во прегатките.

- После тоа отидовме кај нас дома и пак ја почнавме како и пред затворот, нашата прекрасна љубов.

- Можеби си права – реков јас одново ја зграпчув во прегатките.

- После тоа отидовме кај нас дома и пак ја почнавме како и пред затворот, нашата прекрасна љубов.

За време на месец Февруари ги собраа трудоваците (војници кој целиот рок го поминуваа во работа) од градот и околината, а мене не ме зедоа. Еден ден го сретнав Кицо Јанкулов, оперативен работник во Реонската управа на МВР – град Петрич и му реков:

- Трудоваците во Петрич ги собраа, а мене уште не ме зедоа. Ако оваа година не појдам војник, да знаете, до година в затвор ќе одам – но војник не! Ова е моето категорично решение.

Тој ме ислуша добро и рече дека ќе стори за мене се што е возможно. Така на 22 Април 1962 година јас бев повикан во Благоевград во Окружната управа на воената единица бр. 1640 во град Петрич, со командир Георги Јанакиев.

Ми се даде можност одново без проблеми да се среќаваме скоро секоја вечер со Величка, којашто го беше напуштела својот маж во Софија. Но, при една од средбите со неа, таа ми рече дека нејзината соседка и казала оти мајка ми не сакала за снаа разведена, каква што, всушност, беше таа. Мене многу ме заболело, зашто мојата скромна мајка да зборува така по луѓето и уште следното утро и направив строга забелешка.

- Јас ќе живеам со неа и ти немаш право да зборуваш така со луѓето!

Таа ништо не ми рече, а можеби и немаше потреба, зашто јас во месец Мај истата 1962 година, бев прекомандуван за некое време во воената единица во с. Митино, Петричка околина.

Еден ден, неколку трудоваци отидовме да се капеме во реката Струма. Реката беше полноводна, и јас со едно момче, Сергеј, се обложивме дека ќе ја препливаме бујната разјарена река. По некое време, кога веќе бев го совладал силното течение, на околу 50 м. Од местото на тргнувањето се завртив да го видам Сергеј, но него го немаше. Од брегот почнаа да ми мавкаат за да се вратам, и јас решив да го менам правецот на пливањето. Почнав со сите сили одново да се борам против силното течение на реката. Колку посилено грабев, токму по далеку ме однесуваше водата, а гледав дека реката надолу се раширува како море. Изгледа ја бев изгубил

самоувереноста поради осаменоста среде бурните пенливи води на реката и почна да викам за помош. А скоро никакви сили не ми останаа за пливање. Се обидов да стапнам на дното од реката, но дно не допирав и пак со последните сили запливав против течението кон брегот кои беше на околу 40 м.

Во тој момент забележав дека тројца – четворице трудоваци се фрлија во река кон мене. Јас пак се обидов да го допрам дното од реката за да се одморам. Веќе стапив на песокот, но водата ми беше до носот и ме носеше надолу. Пак почнав да пливам цедејќи ги последните сили и единствено што помислив во тој критичен момент беше дека ќе ме голтнат таласите, дека ми дошол крајот. Но за среќа тогаш се најдов на по плитко место, каде што стапнав, а водата веќе ми беше до градите. Тука починав неколку секунди и од ново запливав кон брегот кој беше само 15 м. од мене. Кога се фатив за еден корен на брегот, веќе ме пресретнаа две момчиња кои ми притекнаа на помош.

Имало да се живее и страда, инаку додека момчињата стигнаа, јас одамна ќе заминев кај Св. Петар, на оној свет. Останав жив но за целата таа гужба разбра командирот на единицата и на следниот ден ме извади пред стројот да ми држи лекција.

- Стојан Георгиев, три чекори пред стројот! – искомандува строго капетанот Јанакиев.

- Слушам другар капетан – и стапив три чекори.

- Го гледате ли, другари војници? Го гледајте ли овој убавец? Вчера ќе се удавеше и ќе правеше дамка на нашата единице. Заслужува најстрога казна, заслужува да го пратиме в затвор!

Доста работи нареди се во тој бил и се со арогантен тон. Најпосле се обрна кон мене со зборовите:

- Гаден Македонец, не заслужуваш да го дишеш воздухот на Бугарија!

На последната реплика не можев да издржам и му пратив:

- Другар командир, тука е Македонија, а Вие не заслужувате да го дишете нејзиниот воздух!

- Марш, 5 дена во апс! Ќе те дадам на суд, гадно човече! – свика на мене командирот.

Пет дена бев затворен. Како што после разбрав, тој на вистина се обидел да ме даде на суд но моите родители беа отишле кај Кољо Кучуток, братучед на татко ми, а тој со капетанот Јанакиев биле баџанаци.

Така, роднинските врски помогнаа одново да не се најдам в затвор, но бев прекомандуван од единицата бр. 1640 – Петрич, и испратен да служам во единицата бр. 3416 во месноста “Илинка

Река”, на три километри од рилскиот манастир. Одново се поделив од градот Петрич и мојата прва љубов – Величка.

Кога по три месеци се вратив во Петрич, на отпуск, Величка веќе повторно се беше омажена за еден разведен софијанец, кој живеел заедно со своето петгодишно дете.

Јас требаше да поминам две зими по објектите на “Илинска Река”. Таму градевме пат за планинарскиот дом “Македонија” и јас работев како минер. Ги бушев карпите со пневматски пиштол со челични бургии, а отворите ги полневме со експлозив и го пробивавме патот кон домот.

Преку летото 1963 године бевме во војничкиот логор во месноста “Турско Парче”. Еден ден, тука дојде уметникот од батаљонот во Благоевград, да пишува пароли. Беше добродушно момче и јас го замолив да насликам еден морско – планински пејсаж од едно списание кое тој го носеше во себе. Тој се согласи и јас за околу два часа и половина, на шперплоча со размери 180/140 см, насликав една на вистина класична слика. Уметникот ме праша дали сум завршил уметничка академија зашто сликата многу му се допадна. Ја позтавивме на еден од сидовите во мензата на единицата и сите и се восхитувавме.

На крајот од 1963 година, не прекомандуваа во градот Бобов Дол. На 22 Април 1964 година, ја завршив војната служба и се вратив дома. Една недела по тоа отидов на мојот бивш објект “Илинска Река”, но единицата веќе беше расформирана, а мојата слика замана од некого. Така мојата единствена уметничка творба со мрсни бои украсува некој туѓ дом. А тоа беше еден прекрасен пејсаж, дел од морето во чие преден план е претставена лотка со рибар, над кои лета бел галеб, а од страните еден зелен планински пејсаж. Не било пишано да биде моја таа слика!

Наскоро татко ми ми рече дека мојот бивш учител по математика, Герасим Попов сакал да се види со мене. А јас бев неговата гордост по математика во гимназијата. Наредниот ден, кога отидов во неговото училиште “Кочо Мавролиев” тој ме пречека со следните зборови:

- Стојане, и ти како мене си беспартиен комунист. Јас мислам дека ти се чувствуваш многу потиснат во душата после затвор. Сега сум инспектор по математика во Одделението за просвета во Благоев – градскиот круг. Затоа, ако сакаш оди во с. Долене. Таму ќе предаваш математика на петти, шести и седми клас во основното училиште. Верувам дека одлично ќе се справиш со задачата.

Јас не сакав да одам образложувајќи дека сум компромитиран, дека сум лежел затвор, но тој човек настојуваше. Ме уверуваше

дека имам сили да бидам полезен на учениците од тоа планинско село и изреди многу други нешта во моја полза. Најпосле јас се согласив и кон крајот на месецот Април веќе бев недипломиран учител во с. Долене.

Една недела по стапувањето на работа јас спроведов контролен испит по алгебра во петти, шести и седми клас. И каков очан резултат си добив! Во петти клас од 29 ученици слаби оценки (2) добив 22 ученици, во шести клас од 22 ученици двојки добија 17 ученици, а во седми клас од 19 ученици – 14 добија слаба оценка. Многу пропуштена работа. Бившата учителка, сопруга на директорот на училиштето, која се наоѓаше на породилно отсуство, не ги водела добро занимањата. Учениците не знаеја основни работи од алгебрата. Не знаеја како се добива разлика на квадрат, собирање и делење на дробки и др.

Бидејќи од Петрич за с. Долене автобусот одеше само во Понеделник и Сабота, јас најмив една соба. Секое попладне (бидејќи децата беа во пансион) водев дополнителни занимања за совладување основните правила во алгебрата и геометријата. По два месеца упорен труд од мојата страна и од страна на учениците, никој од петти и шести клас не остана да го повторува класот заради математика. Само во седми клас едно девојче кое имаше слаби оценки уште по четири други предмети, остана да го повторува класот. И едно момче го пуштив без да ја заслужува тројката, кое најпосле заврши школа за професионални шофери.

Така во месец Јуни завршив моето прво и последно практикување во оваа авторитетна професија. Најпосле, директорот на училиштето Александар Панев, ми напиша заслужена пофална карактеристика како учител.

Есента 1964 година, јас веќе се запишав како вонреден студент не градежниот Техникум “Христо Ботев” во Софија. Во пролетта 1965 година работев како бојација. Тогаш се запознав со мојата сегашна сопруга – Марија, која учеше заедно со мојата најмала сестра Вида во училиштето за облека во Петрич. Истата година во месец Октомври се зедовме, а на 25.XII. ни се роди првото девојче кое го крстиме со името на мајка ми Димитрина, а четири години покасно, 1969 година, ја добивме втората женска рожба која ја крстивме со името на мајка и на жена ми – Елена.

Во техникумот учев специјалност “Геодезија и картографија” и многу брзо го усвоив геодетскиот материјал. Уште недипломиран во летото 1966 година јас извршив едно контролно геодетско мерење – нивелацијата на реонот на ДСП “Оранжериј” – Петрич, кај инженерот Здравев. Резултатот беше одличен. На четирикилометровата траса излегов од еден нивелационен ревер и

најпосле пак се вклучив во него со минимална разлика од + 12 мм. Бев одличен геодезист и целата нискоградба на еден објект од 320 декари ја презедов јас. Имав 110 работници на кои секој ден им мерев, им давав ниво за редување бетонски плочи на одводните канали и др. Ми доделиа за помошник една колешка која го имаше завршено Техникумот уште пред три години.

Тука, на тој мој прв објект, се запознав со началникот на РМА – Софија Дано Донов, кој по тоа ме зеде да раководам со реконструкцијата на патот Петрич – Марикостиново и магистралата Кулата – Сандански. Јас по цел ден мерев заедно со двајца фигуранти од с. Марино Поле. Но овој објект за прв пат се запозна со идниот мој сопроцесник Сократ Маркилов. Тоа беше во 1968 година. Сократ дојде да работи на мојот објект како помошник булдожерист на тенкбулдожери со кои ја туркаа ископаната земјина маса по траста на новите патишта што се градеа.

Во месец Април 1969 година јас го напуштив РМА – Софија и почнав да работам како градежен техничар во општоградежно претпријатие во Петрич. Тука примив еден од најголемите градежни објекти во градот, проширување на Конзервната Фабрика. По седум месеци, директорот на претпријатието побара од мене да појдам да го завршам основното училиште во с. Крст, Петричка околија, но јас одбив за ради што морав да го напуштам претпријатето. Почнав да работам како инвеститор на објектите во градот Петрич, инвестиран од Дирекцијата за инвестиции во Благоевград.

Бидејќи, немав завршено оддел “Градежништво и архитектура” директорот ме натера да се запишам вонредно и на оваа специјалност. Се јавив на првата сесија и положив два испита, но тогаш сватив дека треба да прекинам зашто и да го завршам, немаше да станам инженер! Го напуштив техникумот, ја напуштив и инвеститорската служба да работам како технички раководител на “Корекција на реката Струмешница” делот меѓу с. Кавракирово и с. Првомај.

Тука работеа околу педесетина работници кои со камиони ги превезувавме од и до објектот. Тие правеа заштитни плетови на трасата од булдожерите. На објектот се носеа камења, колци и друг градежен материал со кипери и товарни камиони што ги најмив од “Автостопанство” во Петрич. Со цел само да ги брои направени тури на шоферите, бев поставил еден многу сериозен човек од с. Беласица. Се викаше Андон Радев. Работата ја вршеше совесно.

Едно утро, во пролетта 1970 година, наместо со мојот мотоцикл МЖ 150, тргнав кај објектот со автобус. Кога слегов во

с. Првомај, од него истовремено слезе и Сократ Маркилов кои посака да разговора со мене. Ми раскажа дека веќе формирале Македонска организација. Јас само му реков дека на секој што се зафатил со Македонското прашање задолжително му ја смачкале главата.

Просто не сакав да разговарам со него по тоа прашање зашто сеуште не му верував. До тогаш тој сеуште не беше стапен во Македонското движење. Во тоа време јас имав луѓе со кои се среќавав тајно, но со никого за тоа не зборував. Така, со Сократ се поделивме без да му дадам никакво значење на зборовите што ми ги рече за нивната организација.

Во тек на следниот месец и половина Сократ постојано ме чекаше на автостаницата во Петрич, таму каде што слегував навечер после работа. Ми повторуваше дека е без работа, дека има четири деца и.т.н.

Еден ден кога пак ме застапа јас му реков:

- Од утре ела на автостаницата, сабајле во 7 часот, ќе работиш на мојот објект.

- А што ќе работам? – праша заинтересирано тој.

- Што ќе работат другите, ќе работиш и ти. Ќе смислиме нешто.

Така, се поделивме таа вечер. Следното утро тој веќе чекаше на автостаницата во седум часот. Почекавме малку додека дојде транспортната кола со работниците од с. Тополница, ние двајцата со него се качивме и стигнавме на корекцијата. Тука сите работници одкако доручковаа, заминаа секој на својот објект. Останавме неангажирани Сократ, Андон бројачот и јас.

- Слушај, Дончо, - му реков кратко јас – ти и Сократ ќе ги броите турите на камионите. Еден ден ти, еден ден тој. За да не ни падне в очи луѓето и де не реагираат плаќам двајца бројача, бие ќе подработувате и нешто друго. Берувам дека нема да ви дотежи ако буцнувате во песокот покај водата врбови гранчиња, кои попосле ќе се фатат како жив плод. Освен тоа, со гриблото ќе порамнувате тука – таму, каде што останале рабови при порамнувањето од булдужерите. Норма нема да ви определувам. Колку сакате, толку можете да работите, само да не им дадеме можност на луѓето да се бунат против тоа дела плаќам двајца бројачи.

- Како што ќе речеш така ќе биде, другар началник, - рече Доне.

- Мислам дека се разбравме – се свртив кон Сократ и продолжив кон работниците кои набиваа вербови колја и плетеа огради околу нив полнејќи ги со кршен камен.

После работата, инаку духовит и занимлив, Сократ често ме канеше кај нив да гледам телевизија. При тие посети тој ме запозна со Иван Тимчев од с. Камене, Илија Кочев од истото село и Павле од Петрич, Тодор Циканделов пак од Петрич и др... од кои јас разбрав дека на вистина има некаква новоформирана група. Со Иван Тимчев се среќававме почесто зашто тој беше пописмен од другите и двајцата почнавме да го составуваме Уставот и Програмата на Организацијата.

Во меѓувреме тие бе украде една машина за пишување од Шумското стопанство во град Сандански. Синот на Илија Кочев кој работеше таму и Иван Тимчев со неговиот мотоцикл ја беа свршиле успешно таа задача и ние располагавме со толку драгоцен за една конспиративна организација, инструмент. На таа машина јас напишав еден повик до Македонскиот народ, во кој го повикувавме во борба за заштита на нашите национални права како Македонци. Точниот текст на тој повик се наоѓа во Архивот на државната безбедност на Благоевград.

Јас му се спротиставив на Сократ, велејќи му дека не треба да се прават пристапници за зачленување на луѓе во Организацијата, зашто ако попаднат во рацете на Државната безбедност, то е несоборлив доказ за нивното членување во нашата организација. Но тој ме увери дека пристапниците ги крие на сигурно место.

Голема слабост на Сократ беше што тој, во оние мрачни години, без да ги одбира луѓето, зборуваше со секој човек за нашата организација, поради што многу луѓе беа побарале помош од Државната безбедност за да подоцна не си навлечат белја. Така на пример, медицинскиот техничар Кирил Бојажев за тоа само што беше адресирал на Француски јасик плик на едно писмо од нашата организација, покасно кога разбраа органите на Државната безбедност, беше исклучен од редовите на Коминистичката партија и преместен на редовите на село.

Дење одевме заедно на работа кај објектот, а навечер кај Сократови работевме за Македонското прашање. Една вечер Сократ ми рече:

- Стојане, зборував со Киро булдожеристот од с. Дрангово, но тој не сака да влезе во Организацијата.

- Сократе, - му реков јас, - треба да бидеш попретпазлив, повнимателен со луѓето, зашто, да не си мислиш дека ги каниш на свадба? Само со добри, проверени луѓе ќе разговараш за нашите прашања.

По еден месец Сократ ме рече:

- Стојане, Киро од с. Драгоново се согласи да работи за Македонија.

- Гледај, Сократе, тој се огласи дури од како пријави во органите на Државната безбедност за вашиот предходен разговор.

- Не може да биде! – навреден одговори тој. – Киро е сериозно момче, јас го познавам многу одамна.

- Запомни ми ги зборовите. – му реков, - Наскоро ќе дознаеш дека сум бил во право.

И навистина. Откако покасно заврши истрагата, кога ја прочитав целата папка со материјалите за нашето дело, првата пријава до Државната безбедност беше поднесена од истиот тој Киро од с. Дрангово. Кога потоа не собраа во една заедничка ќелија во софискиот затвор, на Сократ му реков:

- Прочита ли, Сократе кој ја поднел првата пријава до Државната безбедност, за нашата организација?

- Да! – рече тој, прав си бил.

Им реков уште на сите тогаш осуммина уапсени, дека штом не собрале на едно место, уште пред да почне процесот против нас, значи дека тука среде нас осумтемина, еден или двајца се луѓе од Државната безбедност. И во тое бев прав. Иван Тимчев и Тодор Циканделов беа попуштиле за време на истрагата и станаа нивни луѓе. Тое беше во почетокот на 1974 година. Но да се вратам малку пред тоа.

Во Февруари 1972 година јас го напуштив објектот “Корекција на реката Струмешница” и почнав да работам како професионален шофер на лесна кола во такси – службата во Петрич. Мислев дека така ќе имам повеќе време за разговори со различни луѓе по Македонското прашање. Навистина, се среќавав со многу народ и на несомнителен начин познавав кој како се чувствува – Македонец или Бугарин. Доста момчиња најдов готови да го прифатат тешкиот пат на борбата за Македонија, но бидејќи не составував никакви пристапници со нив, ниту еден од нив не се најде на нишанот од органите на Државната безбедност. Од сопствено искуство знаев дека ако една тајна истовремено заедно се разгледува со повеќе од двајца, таа веќе не е тајна. Затоа кога говорав за конспиративни работи, го правев тоа само во четири очи.

Како шофер одвај издржав 10 месеци. Не за тоа што работата ми беше тешка, напротив. Додека бев зад воланот не чувствував дека работам, а си правам екскурзија. Друго ме натера да ја напуштам работата. Јас бев замена на шест шофери. Многу од нив кога имаат седмичен ден за одмор, наместо да ми ја остават колата да работам се неа, точно во тој ден ја носеа на ремонт. И јас само два или три дена во неделата одев на работа. Кога Иван Денев и Никола Златнов се одмораа тогаш ми беше гарантирана работата.

Така, во крајот на месец Декември 1972 година јас поднесов молба до директорот на ДАП – Петрич и бев ослободен по чл 29, буква “а” – со взаемна согласност. Во меѓувреме си бев нашол работа во “Комунално Стопанство” во Петрич, како техничар на градежните бојации.

При разговорот со директорот на новото претпријатие, Иван Караванов, тој се согласи да ми даде решение за 130 лева месечна платка, ако му доставам работна книшка со работен стаж над 10 години. Јас го прифатив тој услов. Почна да работам и на скоро бев привремено испратен во градот Разлог. Таму нашите бојации работеа на големиот национален објект “Комбинат за целулоза и картон” или на кратко “КЦК”. Тука најдов многу добри Македончиња – колеги: Иван Мекушин, Георги Панков и Веселин Палјушев. Со овој последниот уште во 1956 година расфрлаваме летци во градот Петрич.

Кога на крајот на месецот се вратив во Петрич, директорот на претпријатието ми беше издал решение за плата од 120 лева. Поради тоа отидов во неговиот кабинет. Чукнав на вратата и од како слушнав “Да”, влегов и го прашав: - Дали може да зборуваме?

- Да! – рече тој.

- Другар директор, Вие ми ветите плата од 130 лева ако имам работен стаж на 10 години. Јас ви доставив работничка книжка со таков стаж. Зошто тогаш се потпишале решение за 120 лева?

- Ама вие сте лежеле в затвор за Македонското прашање – рече без церемонија директорот.

- Какве врска има затворот со мојата работа? Јал, пил, платил. Сега не треба ли да живеам, не треба ли да работам? Нели и јас имам семејство?

- Имаш, но ако знаев дека си лежел в затвор по Македонското прашање, немаше да те примам на работа во моето претпријатие – рече тој.

- Нема повеќе да ти досадувам со моето присуство, другар директор. Еве сега ќе напишам молба за напуштање на работа! – реков остро јас.

Задов еден лист и веднаш напишав молба.

Така, по еден месец работење јас требаше одново да си барам работа.

Ете така е судбината на сите што лежеле в затвор по Македонското прашање. Бев принуден дури во Разлог да барам работа. Таму почнав да работам како технички раководител на сеуште незапочнатиот објект “Претоварна станица” за КЦК. Кој се наоѓаше на железничката станица во град Симитли. За овој објект

си најдов работници од Петрич, со кои 9 месеци, секој работен ден, со автобус патувавме од Петрич до Симили и обратно, додека еден ден, на 5 Ноември 1973 година не бев задржан од органите на Државната безбедност.

Ме уапсија во реонот на КЦК – Разлог и со цип ме одведоа во Реонската управа на МВР во градот. Тука бев одново изненаден од одвратната физиномија на началникот на Реонската управа – Шакин познат уште од настаните во 1956/57 година во град Петрич.

Природно, првата работа на луѓето од Државната безбедност беше да ме претресат и втераат во ќелија. Не заслужува да го пренесам мојот разговор со Шакин. Така ја поминав ноќта, а рано на следниот ден бев отеран во Државната безбедност во Благоевград.

Дежурниот старешина одново ме претресе при што го направи и соодветниот написник. Дури потоа ме поведе кон една од ќелиите, каде поминав до пладне. После ручекот ми ги ставија лисиците на раце, завртени зад грб и ме качија во една “Волга” со која зардно со двајца цивилни агенти стигнавме во Четвртата реонска управа на МВР – Софија.

Дежурниот старешина ме пребара исто како оние во Разлог и Благоевград, со таа разлика што тука бев соблечен гол како од мајка роден. Освен тоа, старешината ме натера за се завртам со грбот кон него, после што требаше да се наведам за да провери да не сум скрил нож во задникот. При ова последна операција се почувствував бескрајно понижен, како да не бев човек туку некое животно. Не знам дали на друго место во некоја цивилизирана држава така ниско постапуваат со човечкото достоинство на затвореникот, зашто каков и да е тој, сепак е човек. А човек како што рекол Максим Горки, гордо звучи.

Но, ако се има предвид петвековното Турско робство над Бугарскиот народ, не би требало да се чудиме од таа азијатска постапка на дежурниот старешина. Ако нешто по достоинство не можеле Бугарите да преземат од поробувачот, варварштината и простотијата ја прифатиле во полна мера! А, можеби тие им се во крвта!

Еден час по моето затворање во затворската ќелија јас бев изведен на распрашување кај иследникот – поручникот Георги Петков. Пред до ме изведат од ќелијата, еден од двајцата придружници – милиционери притисна врз алармното копче при што се активираа по сите коридори вртечки сигнални ламби какви што има на милиционерските контролни коли. Никој не смееше да излезе од соседните соби на тој сигнал. И јас за време

на тримесечниот престој во Четвртото реонско одделение на МВР – Софија, освен мојот иследник не можев никаков друг човек да видам. Се чувствував како да се наоѓам во истражен оддел на Гестапо. Толку мрачка атмосфера царуваше во тоа злокобно место.

По трет пат тука се сретнав со мојот бивш иследник Никола Митев – после шеснаесет години. Веќе беше стигнал до чинот полковник, началник на управата. Имаше добро зачувани, посивени од годините и грижите, коси. Се така насмевнат, љубезен и покрај тоа што порано сме имале некоректни, нецивилизирани ситуации. Но тоа беше одамна. Бевме ги подзаборавиле подробностите, но и случаиот бараше една взаемна коректност. Уште кога влезе застапа изненаден за да го погледне својот стар “клиент”.

- Добро дошол Стојане, како си? – ме поздрави љубезно.

- Добро. – реков. – Благодарам за вниманието.

- И пак ти ли, бре, Стојане, пак со тоа пусто Македонско прашање?

- Што да се прави, другар Митев. Се некој треба да е тука.

- Не е точно така, но тоа е твоја работа. Биди поискрен со твојот иследник, другарот поручник Петрков, зашто случајно тоа го бара. Впрочем, познати ти се тие нешта! – рече началникот и ја напушти собата.

Штом останавме сами, поручникот почна со задолжителните прашања за името, местото на раѓање, местото на живеење, местотот на работата и т.н. Тој прашуваше, јас одговорав, а машината за пишување монотонно тракаше под неговите брзи прсти. Добро владееше и со машината и со иследничката терминологија. Не случајно раководеше со целото истражено дело. Многу народ беше задржан. Едни иследници одеа и по местата, таму долу во Македонија, распрашувајќи ги сведетелите. Тие кои не беа посериозно ангажирани во Организацијата, беа распрашувани во нивните места на живеење и ослободувани.

Во Софија водеа истрага против петнаесет луѓе, од кој седум најпосле беа ослободени. Останавме само осум души, од кои тројца беа осудени на по 5 години лишување од слобода, двајца на по четири години, еден на три години, еден на две и еден на една година. Други двајца беа интернирани на по три године во Делиорман. Не вреди човек да ги опишува илјадите прашања и одговори, бессоните ноќи во мисли за процесот и за моето семејство. Јас бев веќе женет, со две мали дечиња и затоа многу тешко ја поминав и истрагата и самиот затвор – имено за ради нив.

Кога ги видов моите деца на судскиот процес во Благоевград, прв пат после седум месеци од моето затворење, ми падна многу тешко. Малечкото дете не можеше да ме познае. Жена ми му рече “Оди малку кај татко ти”, а тоа ја заврти главата. Се исплаши од мене. Бев истрижен, во затворски алишта и детето не можеше да ме познае. А пред да ме уапсат многу сакаше да си игра со мене. Многу сакаше да ми ја чешла мојата бујна коса.

Две години пред тоа, уште кога не можеше да трча, во недела кога не одев на работа, каде и да одев во маалото, двете деца ми беа како свонче на јагне. Толку беа свикнати на мене што не сакаа ниту минута да останат со мајка им, кога јас бев дома. Секогаш го прашував шеговито Ленчето:

- Колку ме сакаш, тато?

- Од земјата до месецот, и од небото до сонцето! Така секогаш одговорааше кутрото дете, како нешто да претчувствуваше дека можеби ќе се поделиме и тоа за долго.

Затоа и нашата средба, после седум месеци, за време на судскиот процес, беше многу трогателна. Мојата голема ќеркичка, веќе ученица во прво одделение, ме позна веднаш и незапирливо плачеше. А малечката не ме позна и не сакаше да дојде кај мене. Така, после седум месеци јас требаше да размислам, што се виновни децата да останат за неколку години без татко?! Зарем беа нешто поинакви од другите деца кои се радуваа на присуството од својте татковци.

Од 1957 до 1961 година, кога го поминав мојот прв затвор, јас бев ерген. Мачно ми беше за родителите, за сестрите и за брат ми. Но, си велев, тие сите се дома. Имаше кој да биде кај моите родители. А сега, пред овие две малечки дечиња јас се чувствував многу виновен. Не сакав да се разделам со нив, но судбина. Не сето зависи од човекот. Понекогаш има посилни нешта од нас самите и ние сакале или не треба да го оживееме својот определен живот. Некои велат дека животот е таков каков што сам ќе си го направиш. Можеби има некаква вистина во тоа. Но кога ќе те земе течењето, веќе ништо не зависи од тебе. Ти се мачиш да се отргнеш на страна, но текот те носи се повнатре, се подалеку кон неизвесноста.

Шеснаесет години после тие злосреќни мигови, одново бев среде водовртежот на едно такво уште посилно, помоќно и поголемо течение, одново пред мене искрена истата дилема: дали имам сили да се измолкнам од тој зашеметувачки порој или треба да оставам да ме носи кон неизвесноста? Два порои ме носеа и никогаш не се обидов да се измолкнам од тоа течение. Мислам дека и сега е истото.

Седам сега тука во одморалиштето “Југотутун Битола” во градот Охрид, покрај блескавото Охридско езеро и ги пишувам овие горчливи редови за животот на еден толку несреќен толку и среќен Пиринец. Живот, како што ќе покаже и следниот дел од овој роман, посветен на Македонија.

Но да се вратам на завршетокот од судскиот процес. Со ништо особено, спектакуларно не се запомни процесот, освен што ни сидеа за ширење клеветничка пропаганда, односно загрозување на безбедноста и територијалниот интегритет на НР Бугарија.

Тоа е стандарно обвинување за секој кој се чувствува како Македонец и мисли за Македонија. Според законите на НР Бугарија тој е родопредажник и работи за отцепување на територии. Од овој аспект може уште многу да се напише, но мислам дека нема потреба.

Најважно е што по изрекувањето на пресудите од Окружниот суд во Благоевград, ние принудно бевме мавнати од политичкиот хоризонт на Пиринска Македонија. Душманите ликуваа, а нашите блиски плачеа. По завршувањето на процесот и средбата со нашите најблиски, ние бевме натоварени на еден манион – мајмунарник, и одведени во софискиот затвор.

Тука, во Седмото одделение бевме распределени во различни ќелии. Две недели потоа, оние со помали пресуди ги одведеа да работат во кујната на затворот, со исклучок на Сократ и мене. По извесно време мене ме отераат во Старозагорскиот окружен затвор. Пресудата ми беше под број 5/4.VI.1974 година, според НОХД по чл. 109, ал. 1 и чл. 108 и чл. 20 и 54 од НК, 4 години лишување од слободата со строг режим. Тоа значеше дека само еднаш на два месеци имам право да добивам писмо, пакет и 8 лева или една средба со моите блиски.

По втор пат стигнав во Старозагорска Бастилија, која освен високиот осумметровен ѕид беше заградена со уште четири реда бодликава жича од кои еден беше со криви колци слични на оние од државната граница. Престојував тука околу 2 месеца, без работа. После тоа ме преместиа да работам во дрводелскиот погон како бојација на мебел. Многу брзо навлегов во работата и само за три часа ја исполнував дневната норма. Останатото работно време го користев за читање книги и изучување Грчки јасик. Кога првиот пат лежев во Старозагорскиот затвор учев Француски и Турски јазик, а сега го посветив времето за Грчкиот, бидејќи знаев дека ќе ми биде од полза во мојот идна дејност, да го научам јазикот на душманот кој исто како Бугарите, одбива да го признае Македонскиот јазик, нација, народ.

Тука во затворот се запознав со двајца од моите идни пријатели и соборци во борбата за нашиот опстанок како Македонци во пределите на Пиринска Македонија – Кирил Панчев и Јордан Костандинов Иванов. Вториот беше осуден на три години затвор, а подоцна, во 1980 заради активна дејност по Македонското прашање, одново падна в затвор на уште две години.

Тешкотијата во Старозагорскиот затвор беше во тоа што се наоѓаше многу далеку од Петрич и кога требаше да дојде жена ми во посета со едното или со двете наши деца, се уништуваше од патување. Ми се чини дека додека бев во затворот потешко и беше на жена ми која работеше на смени во едно шивачко претпријатие: ем требаше да се грижи за децата, ем да ми праќа пакети или да ми доаѓа во посета. Од првиот затвор, немам зачувано никакви документи, но од вториот сите писма кои и ги испраќав на жена ми таа успеала да ги зачува, за да си споменуваме од време на време за тие тешки години.

По извесно време, од како се беше операвила жена му, во старозагорскиот затвор беше доведен и Сократ Маркилов. Тој не работеше, но неколку пати на “карето” (место за дневна прошетка) имавме можност да разговараме.

Уште при моето доаѓање овде, се запознав со две млади момчиња – Ангел и Станимир, родум од петричкото село Габрене, кое се наоѓа под врвот “Тумба” на планината Беласица, тамо каде што се пре-секуват државните граници на Бугарија, Грција и Југославија, граници кои го раскинуваат живото тело на мајка Македонија. Овие седумнаесетгодишници беа избегале во Грција, но покасно Станимир се вратил сам во родното село, а Ангел се задржал во СФРЈ Југославија патувајќи илегално за западна Германија и вратен во Бугарија. Станимир бил осуден на 10 години лишување од слобода а Ангел на 12 години. За бегство јас никогаш не бев виден осуден на повеќе од 5 години лишување од слобода, но на овие млади момчиња им беа прикачиле и обвинение “шпионажа”.

Станимир излежа 6 и половина година затвор, а Ангел 8 и половина бидејќи ниту еден од нив не доби никакво помилување, но на вистинските Македонци никој ништо не им даваше.

Во 1979 година, есента, во старозагорските затвори пристигна началникот на Државната безбедност од Петрич, капетан Инџов. Бев повикан во кабинетот на началникот на политичкиот дел на затворот, мајорот Николов. Таму го затекнав и Инџов, кој се поздрави со мене и побара да разговараме во врска со завршениот пред шест месеци судски процес.

- Стојане, треба и да поразговараме и за другите учесници во вашата конспирација – рече Инцов.
- Сето е завршено, граѓанину Инцов – реков јас.
- Не, Стојане, има уште учесници во делото. Ние знаеме кои се тие, но сакаме за тоа да чуеме од тебе.
- Јас не познавам такви.
- Што ќе кажеш за техничарката Ружа, граѓанка на СФРЈ. Само ти и уште еден сте имале врска со неа.
- Тоа е лага, граѓанину Инцов, туку веќе нема да успеете. Нема да си допуштам да ме испровоцирате.
- Гледај што, Стојане, ние знаеме што си земал од неа и што сте зборувале. Сега чекаме да го чуеме од тебе. Освен тоа, ако бидеш искрен можеме веднаш да те ослободиме од затвор. Ти го гарантирам тоа.
- Благодарам за великодушноста граѓанину Инцов, но јас психички сум се подготвил да ги одлежам четирите години затвор.
- Не брзај толку со одговорот Стојане. Оди си сега во келијата, размисли добро за мојот предлог. Утре сабајле одново ќе разговараме – рече тој, после што бев изведен од кабинетот на мајорот Николов.

Си отидов и долго размислував за случајот. Не размислував за неговиот предлог да бидам слободен предвреме од затворот. Размислував за тоа кој можел да ја предаде таа информација во Државната безбедност и тоа шест месеци откако бевме осудени.

На времето, уште пред да не уапсат, јас неvistина се среќавав со Ружа, мојата колежка. Доста често разговаравме за Македонија, но ниту и бев предлаган да влезе во организацијата ниту пак некаква врска имаше тоа со нашата конспиративна дејност. За моите разговори со неа знаеше само Сократ. Но, ако тој им беше кажал нешто за неа, уште за време на истрагата ќе се разјаснеше случајот. А, тогаш ниту, збор не стана за Ружа. Значи дека некој друг информирал за тоа. Но, кои можеше да биде? Ете, тоа ме измачуваше цела ноќ.

Следното утро пак бев одведен во собата на мајорот Николов. Пак разговараме со капетанот Инцов, но ништо не му кажав. Исто така не можев да разберам од каде ја добија таа информација за моите раговори со Ружа. Поважно беше што не се полакомив на предлогот, предвремено да бидам пуштен на слобода по цена на престап, за сметка на туѓата несреќа да го градам мојот успех. Не сакав слобода добиена заради затворање на други луѓе.

И втората пресуда ја одлежав стоечки, без цимолење, без апатија. Работев и читав и времено не ми достигаше дури шах да играм. Никогаш не сум се жалел, никогаш не сум мислел за дома,

независно за што дома остана жена ми со двете дробни дечиња кои имаа потреба од нафта за преку зимата, од моја закрила и од што уште не. Но, и да се јадосував, како можев да и помогнам од затворот? Им помогнав само со триесетте лева што и ги праќав на жена ми секој месец, бидејќи веќе работев и добивав месечно по 20 процентно од заработеното или средно на 40 лева.

Преку писма и средби одржував врска со моето семејство додека помина и тој четиригодишен затвор. Во раната пролет 1976 година веќе бев слободен. Интересно беше што после секое мое излегување од затворот мене ми предлагаа да соработувам со Државната безбедност. Овој пат полковникот Атанас Мазнаков ми предложи, но јас категорично го одбив.

- Јас на деветнаесет години не станав шпион, то сега ли?

А тој ми реч:

- Тоа не е шпионирање, туку патриотизам!

- И овој пат ќе поминете без мојот патриотизам – му договорив.

- Е, добро, ако сега некој дојде и ти каже дека има Македонска организација, ќе дојдеш ли да ни соопштиш за тоа?

- Не! – реков. – Никогаш нема да го сторам тоа!

- Ти пак ќе влезеш в затвор! – Рече Мазнаков.

- Тоа зависи само од мене!

При тие зборови станав и си отидов дома. Разговорот го водевме во присуство на Коста Кирков, мој соученик во гимназијата, сега мајор во Државната безбедност во Петрич.

Два и половина месеци после моето излегување од затворот за мене немаше работа по мојата специјалност. Најпосле, двајца мои пријатели, Дончо и Живко Таков, го замолија Георги Захов директор на “Нестандардна опрема” – Петрич, да ме прими на работа како механичар. Се јавив и на испит по специјалноста и положив за петти работен разред. Работев тука четири месеци додека еден пријател не ме извести дека во претпријатието “Јавор” во Петрич има потреба од градежен техничар, бидејќи нивниот отишол војник. Јас се согласив по чл. 64, по враќање на нивниот техничар, две години да работам во тоа претпријатие.

Тука под моето раководство изградивме еден монтажен склад, еден ист таков монолитен и една 200 м. долга и 24 м. широка хала, основниот дел од идниот затвор.

Кога се врати нивниот техничар објектот веќе беше за покривање. Јас останав пак без работа на мојата струка и 8 месеци работев како општ работник.

Четири месеци потоа почнав да работам како монтажник во “Домострителен комбинат” - Благоевград, кој ги правеше

панелните блокови во кварталот “Полијаните” близу до фабриката “Билијана”. Наскоро еден од колегите го напушти објектот и јас стапив на работа како технички раководител во тоа претпријатие. Тука го поминав мојот најголем работен стаж – 5 години. Најпосле работев како инвеститорски контролор на училиштето за општествено исхранување во Петрич.

Пред да дојдам на конференцијата за човековата димензија во Копенхаген, Данска, со директорот на училиштето Ангел Јанкулски, кој е роден во селото на мојот прадедо Дели Георги, односите не беа одлични. Постојано ме канеше на кафе, мило му беше да разговора со мене. Но кога се вратив од Копенхаген, првата му беше да ми го изкаже незадоволството од мене како раководител. Ми рече:

- Или работата ќе си ја гледаш или да си ја гледаш Македонија!

Јас веднаш напишав молба за отпуштање од работата зашто Македонија за мене е на се! Така, од први Август 1990 година јас работам само за Македонија.

ДО КОПЕНХАГЕН И НАЗАД

Пленумот на Бугарската комунистичка партија што се одржа на 10 Ноември 1989 година, го најави почетокот на бурни промени на политичката сцена во Бугарија. Кога – тогаш требаше да се стави крај на самоволието на раководниот деспот Тодор Живков. Требаше да се стави крај и на експериментите со разните видови социјализам – развиен, напреден, зрел, реален и коков ли уште не, што се редеа во текот на цели 35 години, период достаточен да ја доведе Бугарија до сегашниот апсурд – дванаесет милиарди надворешен долг на Запад, празни продавници, тотална корупција во сите области од животот и воведување купонски систем на снабдување и тоа во мирно време! Ете тие се “заслугите” на Тодор Живков и на илјадите негови соработници. А неговите чекори преземени во однос на демографските промени исто така забележија “врвни достигнувања”. Беше решил да го надмине и Хитлер во настојувањето да создаде “чиста” Бугарска нација.

Најпрво ги прекрсти Македонците во Бугари, потоа Циганите ги направи Бугари, но некоја година им ги смени имињата на Помациите и тоа по цела на жртви и долгогодишни затоври, и најпосле ги преименува етничките Турци како “исламизирани Бугари”. Сето тоа доведе до сломот на живковиот режим.

На Никола Делев, активен комунист од Петрич и сопруг на мојата прва братучеда, во врска со тоа му реков:

- Кољо, ете тука веќе Тодор Живков ќе се ја скрши главата!

- Зашто? – Праша зачуден човекот.

- Зашто Турците не се незаштитени Цигани, не се Помаци, не се Македонци. Зад грбот на Турците стои голема држава која нема да дозволи да се преват експерименти со нивните сонародници во Бугарија.

- Како сонародници? Тие не се Турци туку исламизирани Бугари – рече оштро тој.

- За какви исламизирани Бугари зборуваш? Тоа се чисти Турци. Толку години во учебниците по истријата на Бугарија секогаш пишувавше дека во Бугарија живеат Турци, Бугари, Цигани, Власи и др., а сега на еднаш сите исчезнаа, откако пред тоа почнаа да исчезнуваат Македонците при пребројувањето во 1956 година и 1965 година.

На човекот не му се допадна мојот разговор, особено кога ги спомнував Македонците. Па нели и тој беше од сојот на “активните” борци, зашто добиваше посебна пензија. Често зборувавме за менувањето на имињата на Турците. Најпосле, како што вели народот, “дојде Видов ден”, дојде 10 ноември 1989

година и Тодор Живков мораше да се мавне од политичката сцена на Бугарија. Се урна целиот мит на исламизирањето на Бугарија, за ради кое Кољо често го прашував:

- Каде исчезнаа твојте исламизирани Бугари?

А тој кутриот ништо не можеше да одговори. И што можеше да каже, кога заради таа глупава политика, Бугарија беше ставена во полна изолација од исламскиот свет. Десетти ноември ја раздвижи заспаната свест на Бугарската нација. Се создадоа десетици партии, движенија и организации. Се чувствуваше дека доаѓа нешто ново, дека доаѓа некаква демократија, но каква, што, и за кого, ќе покаже иднината..!

На фонот од настапувачките политички промени, и ние, Македонците решивме дека дошол и за нас долгоочекуваниот ден, дека ќе можеме слободно да кажеме оти сме Македонци, дека Бугарската владе ќе не признае како Македонци, ќе ни дозволи да си имаме своја организација. Во Софија Ѓеорѓи Солунски ја формира ВМРО (независна) “Илинден”, а во Пиринска Македонија создадовме неколку организации:

1. Комитет за заштита правата на Македонците во Пиринска Македонија;

2. Културно - просветно друштво “Јане Сандански” во с. Микрево;

3. Комитет на репресираните по Македонското прашање.

Јас и мојот стар пријател Јордан Костандинов од гр. Сандански, се заинтересиравме да дознаеме каков човек е Георги Солунски. Затоа, еден ден во месец Февруари, заминавме за Софија. Се сретнавме со него и отидовме во неговиот дом. Тој живееше во поткровјето во мала соба, со два дрвени кревета, сосема бедно. Но, имаше телефон! Низ собата беа расфрлени доста книги се со Македонска содржина. Го имаше и Македонското знаме со лавчето. Цел ден разговаравме со него и кога најпосле со Јордан тргнавме за Пиринска Македонија, ние бевме убедени дека е тој добар Македонец и дека не е врховист.

Средбата со Георги Солунски беше во сабота. Предходниот ден јас отидов во Културно – просветното друштво “Гоце Делчев” кое се наоѓа веднаш до киното “Македонија”. Таму видов еден старец како на витрината лепи соопштение за собрание. Го замолив човекот да ми каже какви луѓе се членовите на нивното друштво, а тој ми рече:

- Ние сме Бугари од Македонија. А каков си ти?

- Јас сум Македонец!

- А од каде си?

- Од Петрич, од Пиринска Македонија, - реков јас.

- А каков човек е овој Георги Солунски?

- Остави го. – рече човекот. – Тој е за автономна Македонија!

Му се заблагодарив на старчето и тргнав кон станот на мојата помала ќерка што живееше во Софија, до стадионот “Герена” задоволен од зборовите на стариот врховист за Георги Солунски.

Од станот на ќерка ме, кон 21 часот, јас закажан средба со Солунски за наредниот ден.

Неколку пати, по тоа, имав можност да разговарам со Георги Солунски за нашите организациони проблеми. Негова иницијатива беше поднесувањето на Петицијата до Народното собрание на НР Бугарија за признавање на правата на Македонското малциство во Бугарија.

Вечера кога во вестите преку Бугарската телевизија соопштија дека ВМРО (независна) “Илинден” ќе достави петиција до Народното собрание, јас воодушевен и цела ноќ размислував околу тоа што би можело да се случи утрото во центарот на Софија.

Кога утрото кај 10 часот, пристигнав пред Народниот дворец на културата, таму затекнав многу наши приврзаници. Но блиску до нас се собраа и приврзеници на врховизмот, со намера да го попречат предавањето на Петицијата. Врховистите беа испишале доста пароли со антимакедонска содржина и ако не беше неутралната Бугарска милиција, веројатно уште таму ќе се избиевме со нив. За тоа сведочи телевизиската снимка на РТ Скопје.

Кон 11 часот тргнавме кон Народното собрание. Цело време не следеа свирежи и викотници од врховистите, но ние мирно и достоинствено стигнавме пред Бугарскиот парламент, скандирајќи го светиот за сите нас, збор, “Македонија”!, кој за мнозина од нас беше смислата и содржината на нашиот живот.

Наредните денови, благодарение на телевизиската снимка од ТВ Скопје, целиот Македонски народ од трите дела на Македонија и целиот свет имаа можност да се запознаат со овој историски чин.

На 14 Април 1990 година во Сабота, околу 8 часот утрото, во град Сандански се собравме раководителите на веќе споменатите организации кој делуваа во Пиринскиот дел на Македонија, да ја координираме нашата натамошна заедничка борба. Многу размислувавме какво име да и дадеме на новата заедничка организација што тогаш ја формиравме. После многуте дискусии се определивме за авторитетното име – Обединета Македонска Организација (ОМО) “Илинден”. Доста дискутиравме и околу Уставот на нашата организација. Најпосле ги донесовме Уставот и програмат на ОМО “Илинден”.

УСТАВ

На Обединетата Македонска организација “Илинден” во Пиринскиот дел на Македонија.

Член 1

ОМО “Илинден” има за цел да ги обедини сите Македонци, граѓани на НР Бугарија на културна основа.

Член 2

Согласно член 19. од Хелсиншката декларација за правата на човекот и чл. 52 од Уставот на НР Бугарија, ОМО “Илинден” ќе настојува да се признаат правата на Македонското малцинство во Бугарија.

Член 3

ОМО “Илинден” ќе се формира на територијален принцип:

- а) ОМО “Илинден” ќе формира во секое село свои секции;
- б) Секоја секција ќе се раководи од месно раководно тело;
- в) Целокупната дејност на ОМО “Илинден” ќе се раководи од Координационен одбор со седиште во град Благоевград.

Член 4

Член на организацијата може де биде секој, без разлика на полот, јазикот, религијата, партиска припадност и социална положба, којшто не е компромитиран со нечесно и неморално дело пред општеството.

Член 5

Примањето на членовите се врши со поднесување пристапница до месната секција.

Член 6

Членот на Организацијата што ќе го прекрши Уставот, се исклучува од неа.

Член 7

ОМО “Илинден” е доброволна организација. Секој член може да ја напушти по сопствена желба.

Член 8

ОМО “Илинден” не се бори за нарушување територијалната целост на НР Бугарија.

Член 9

Организацијата нема да се служи со насилни, брутални, нехумани и незаконски дејства заради постигнување на своите цели.

Член 10

ОМО “Илинден” е против секаков вид сепаратизам, национализам, шовинизам, асимилација и геноцид.

Член 11

ОМО “Илинден” ќе го поддржува правото за самоопределување на секој човек, независно од неговата етничка и религиозна припадност.

Член 12

Членовите на ОМО “Илинден” се должи да си помагаат како браќа.

Член 13

Организацијата ќе ги помага морално и материјално, попаднатите во беда (репресирани, неправилно отстранети од работа) нејзини членови.

Член 14

ОМО “Илинден” ќе биде претставувана пред надворешниот свет од раководното тело: претседателот, секретарот и говорникот.

Член 15

Координациониот совет се состои од 11 членови, меѓу кои: претседател, потпретседател, секретар, главен координатор и говорник.

Член 16

Координациониот совет се избира со јавно гласање, за период од една година.

Член 17

ОМО “Илинден” ќе одржува свој конгрес секоја година на 2 Август – Илинден, денот кога во 1903 година е дигнато востанието во Македонија.

Член 18

Највисок раководен орган на целата дејност на ОМО “Илинден” е Конгресот, пред кого Координациониот совет дава отчет за својата работа. Конгресот избира Координационен совет и го определува местото на секој негов член.

Член 19

ОМО “Илинден” ќе се финансира од членарината, доброволните прилози и др. видови средства, согласно законите на НР Бугарија.

Член 20

ОМО “Илинден” ќе има своја отворена банковна сметка во НР Бугарија.

ПРОГРАМА

На Обединетата Македонска организација “Илинден”.

1. Папуларизирање на Македонската историја и култура пред светската јавност и пред нас.

2. Заштита на Македонското историско минато, култура и традиции преку пропаганда, просветна и научна дејност.

3. Обезбедување слободна трибина за искажување алтернативни мислења во врска со општествено – политичкиот развикот на Македонија.

4. ОМО “Илинден” ќе одржува тесни врски со организираниите Македонци што живеат во туѓина.

5. ОМО “Илинден” ќе соработува со сите организации, здруженија, сојузи, партии, државни институции, влади и др. готови на рамноправен диалог.

6. Официално прославување на настани и личности.

7. Реализирање на самостојна пропаганда и печатна дејност и слободен пристап до сите средства за масовно информирање.

8. ОМО “Илинден” ќе одржува врска со сите културни институции и ќе кани предавачи, за запознавање со историското минато на Македонскиот народ.

9. ОМО “Илинден” ќе има свој амблем и печат.

10. ОМО “Илинден” ќе работи за излегување на државата од економската, духовната, еколошката и социјалната криза.

11. ОМО “Илинден” ќе одржува врски со сите религиозни секти во државата и странство.

Ете, тоа се Уставот и Програмата на Обединета Македонска Организација “Илинден”. Нема никаков повик за нарушување на територијалната целост на НР Бугарија, и зашто тогаш, не нарекуваат сепаратисти, родопредавници, слуги на Македонизмот, скопски емисари, платени агенти на Белград и др.?!

Набрзо по основањето на ОМО “Илинден” го одржавме нај крупниот настан за 1990 година, имено, чествувањето на 75 годишнината од трагичното загинување на Јане Сандански, кого народот заслужено го нарече “Пирински цар”, а Турскиот Султан “Сандан Паша”.

Ослободителното движење на Македонија не познава подолгогодишен заштитник на автономноста на ВМРО од Јане Сандански. Цели осумнаесет години, овој вистински син на Мајка Македонија, не го предаде оружјето, не престана да се бори за автономна Македонија и против туѓите пропаганди во неа – против Бугарската, Српската и Грчката. Тоа не им се допаѓаше на Балканските влади, но најмногу на Бугарскиот двор.

Неколку пати беа правени обиди да биде убиен овој голем Македонец, и во Солун и во Софија – се од платени убијци на софискиот двор.

Најпосле, на 22 Април 1915 година, душманите на Македонија ликуваа. Во густите шуми на Пирин Планина, сам сред шумата закрилница, по тешка и нерамна борба во заседата со многубројните платеници, падна смртно ранет Јането, чедото на с. Влахи и Пирин Планина. Целиот Македонски народ од Пирин, во знак на синовската љубов и длабока почит му приреди величествен погреб на Поженскиот манастир, до црквата која самиот ја беше подигнал.

Исто, во знак на неизмерна почит и длабоко уважение кон делото на бесмртниот син на мајка Македонија, ние членовите и симпатизерите на Обединетата Македонска Организација “Илинден”, го подготвивме и одржавме ова толку величествено чествување.

Многу препреки забрани требаше да совладаме, по цела на големи физички и психички напрегнувања, за да покажеме пред целиот свет дека Јане Сандански има следбеници во Пиринскиот дел на Македонија, дека Македонската нација и Македонскиот народ постои во Бугарија.

Официјалната Бугарска власт го забрани чествувањето организирано за 22 Април од страна на ОМО “Илинден”, но им одобри на врховистите да организираат слична прослава еден ден пред тоа, на 21 Април! За нив беа обезбедени бесплатни автобуси од Петрич, Гоце Делчев и Софија, се со единствена цел да направат масовна прослава. Но, од целата акција ништо не излезе, и покај тоа што беа викале пеачи, разни музички состави, беше доведен дури и невкокопскиот владика Пимен и др. Наспроти сето тоа не успеаја да доведат ниту илијада луѓе.

Дојдоа да му се поклонат потомците на оние кои пред 75 години сверски го убија тоа најмило чедо на Пирин Планина. Каква иронија на судбината – дојдоа да пролеат крокодилски солзи душманите на Македонскиот народ! Но, Македонски народ има во Пиринскиот, жив е и знае кому да му ја подари својата доверба!

Ете зашто на 22 Април 1990 година, и покрај тоа што ги забранија од порано платените автобуси од Петрич, Сандански, Благоевград, Микрево, Кресна, и.т.н., на Поженскиот манастир се собра десетилјаден признателен Македонски народ.

Каков само ентузијазам имаше кај учесниците!

Тие кои најдоа лесни коли дојдоа и видоа каква организација е ОМО “Илинден”. Со сопствени уши слушнаа што сака и за што се

бори нашата вонпартијна Обединета Македонска Организација “Илинден”!

По цела на големи ризици средства, нашите храбри момчиња од Благоевград и Сандански беа направиле прекрасна трибуна на која се восхитуваа и илијадиците приврзаници од ОМО “Илинден”. Но, пред да почне самата прослава, кога се бевме веќе собрале на бината неколку членови од Координациониот совет на ОМО “Ичинден” и разговаравме околу дневниот ред, кај нас дојде обвинителот на град Сандански и праша:

- Кој од вас е Стојан Георгиев?

- Јас – реков без колебање – а вие кој сте и што сакате?

- Јас сум обвинителот на општината Сандански. Дали знете дека е забрането одржувањето на вашата прослава?

- Не! – одговорив јас. – Нели ве известивме со писмо, дека денес на 22 Април 1990 година, тука во месноста “Роженски манастир” ќе одржиме прослава во чест на 75 годишнината од трагичното загинување на Јане Сандански.

- Да, го добивме вашето писмо и ви одговоривме дека не се одобрува вашата прослава.

- Не сме добиле таков одговор! – реков јас. А тоа беше и самата вистина.

- И покрај тоа ве известуваме дека се забранува нејзиното одржување!

- А дали го гледате овој многуилјаден народ? – Му реков општо јас – Тој дошол тука да чуе што ќе кажеме ние, а не Вие, господине обвинителу!

- Да знаете дека ја преземате целата одговорност за последиците од тоа! – самоуверно ги изрече последните зборови обвинителот.

- Да, ја преземе! – изјавив убедливо и оштро.

При тие зборови обвинителот се заврти и бавно слезе од сцената на првото вистинско, Македонско чествување на гордиот Пирински цар. А секаде наоколу стоици цивилни и униформисани слуги на МВР, замасни од смелоста на “Илинденците”, чекаа да чујат и видат што ќе се случи.

Беа прочитани 5 реферати за животот и делото на легендарниот Јане Сандански, тој кој со аферата “Мис Стоп” го натера целиот свет да прозбори за Македонија во почетокот на XX век. Цели два часа ораторите, поздравувани со бурни ракоплескања од многубројниот народ, зборуваа за историската неправда на Европа, која во 1913 година ја распрачи Македонија на три дела.

Јас прочитав реферат за современиот однос на партиите во Бугарија по Македонското прашање, кој потоа беше објавен во списанието “21” – Скопје, под наслов “Глас од гордиот Пирин”:

“Најпосле, слава Богу, доживеавме да видиме совесен митинг на БКП и СДС, на 10 Ноември 1989 година, на плоштадот “Македонија” во Благоевград.

Најпосле, едноумие на инаку заемно исклучувачките партии.

Допрва ќе треба да ги видиме нивните разгорени страсти, гневни и жестоки. Дотолку повеќе што СДС застрашува дека на Бугарската сцена може да се повтори “Романскиот Темишвар” скандирајќи “Долу БКП”, “БКП – мафиа”!, “Убивај” и.т.н.

А комунистите велат “Со крв сме ја освоиле – со крв и ќе ја дадеме”!

До болка познати поради од блиското минато на свој несреќен Балкански народ. Една партиа може да дојде на власт само со преврат, само по целата на пролеаната братска крв. И речиси сите преврати се извршуваа преку наемни убијци. А наемните убијци, природно, се наоѓаат меѓу Македонските имигранти во Бугарија. Но, тоа е друга тема.

Станува збор за единството на противречностите БКП и СДС.

Единството го градат врз една можна допирна идеја – големобугарскиот шовенизам. Само една иста, со векови негувана мечта за излез на трите мориња – Црното, Белото и Јадранското, може да ги обедини БКП и СДС!

Само таа илузорна мечта може да ги обедини овие заемо исклучувачки соперници. Само оваа безумна мечта може да им ја смири сатанската јарост на едни кон други. Каква прекрасна тема за некој талентиран уметник – да ја наслика за идните поколенија демонската борба на овие исполини за парчето земја, наречено – Македонија. Таа Македонија, за која се испишани тони мастило и се пролеани реки од свежа, млада крв. Таа Македонија која “нема” сопствена историја. Таа Македонија, на чијашто територија, со цената на илјадици жртви, е прогласена првата република на Балканот – Крушевската Република!

Таа иста Македонија која роди и израсна такви цинови на националната револуција, како што се Гоце Делчев, Дамјан Груев, Јане Сандански и др. Таа иста Македонија на чијашто територија се одвиваа сите Балкански војни и трагедии. Таа иста Македонија која на светот му даде најмногу емигранти во почетокот на дваесетиот век! Таа Македонија и тој Македонски народ со кого политчките се играа уште од 1912 година, а и денес – Бугарија, Србија и Грција!

Таа Македонија чијашно судбина сеуште никој не може да ја предвиди! Таа Македонија, поделена меѓу Бугарија, Србија и Грција, земја чии синови и ќерки ја играа и играат улогата на експериментални глумци во споменатите земји. Во зависност од тоа каде живеат, така и ги нарекуваат: Бугари, Грци и Срби!

Каков апсурд на демократските и правни држави, кои ја потпишале повелбата на правата на човекот во ООН 1946 година! Дали постои на светот друг народ, понесреќен од Македонците, како и друга земја поделена на три дела?!

Зошто некои луѓе не можат да сфатат дека Пиринска, Вардарска и Егејска Македонија не се зоолошки градини под патронат на Бугарија, Србија и Грција и дека Македонците не се експериментални глумци, па си земаат за право да ги крштеваат така како што им е кеф, настрана од волјата на Македонците?

Во СФР Југославија, за утеха и поттик на сите браќа и сестри Македонци, се создаде СР Македонија, во која мирно и без страв може да кажеш “Јас сум Македонец”!

Во СР Македонија се зборува на Македонски јазик кој во Бугарија го толкуваат како јазик полн со србизми. Можеби некој зборови треба да отпаднат од овој јазик, како на пример: “Штрајкови – прекини на работа”, “слики – картини” и др. кои се неразбирливи за нас, Македонците од Пиринска Македонија, но тоа е најмалиот проблем. Поважно е што имаат сопствен јазик, музика, најдобрата и најмелодичната на Балканот и др.

Сосема поинаква е положбата на Македонците во Грција. Таму, велат, не им дозволуваат на Македонците да зборуваат на својот мајчин јазик!

А во Бугарија, под оваа живковистичка династија, положбата на Македонците е можне деликатна и противречна. За разлика од времето на Ѓ. Димитров, кога идеите на Делчев се остваруваа во Пиринска Македонија и Македонците почнаат да учат Македонски јазик во училиштата, во времето на полуинтелегентот Тодор Живков, во 1965 година, Македонците “доброволно” се запишаа како Бугари по народност. Каков апсурд!

А сега, по 10 Ноември 1989 година најодговорните членови на владата и на СДС тврдат дека во Бугарија нема Македонци. Истото го тврдат и преставниците на Дискусиониот клуб “Вардар” и на Сојузот на Македонските културни и просветни друштва – Софија.

Тие клубови и сојузи се создадени со дозвола на официјалната власт, а на штета на Македонскиот народ. Ние, продолжувачите на делото на Гоце Делчев, Даме Груев и Јане Сандански изјавуваме:

- Никој нема право да зборува од името на Македонскиот народ! Ниту ние - ниту тие! Тие, големо-бугарските шовинисти, си ја штитат каузата во услови кои се коренито различни од оние на автономистите. Врховистите имаат клуб до киното “Македонија” во Софија – вистинско министерство, со платен председател, секретар, соработници и милиционер во партерот, да ги чува.

А не прашува ли некој нас, илјадиците репресирани Македонци – автономисти, од кои над стотини минавме низ логорите и затворите на социјалистичка Бугарија, дека сме затворени затоа што нашиот најголем “престап” е што се чувствуваме Македонци? Не прашува ли некој како издржавме во тие логори и затвори?

Знае ли некој колку мајки, татковци, сопруги и деца беа расплакани во текот на обие четириесет години народна власт?

Знае ли некој?

Ако некој сака да ја познае вистинската положба во Пиринска Македонија, нека сирне во сефовите на Државната безбедност на Благоевград. Таму се наоѓаат досијата на стотици, а можеби и илијади Македонци осудени за “престапи” за кои во цивилизираните земји не судат никому.

Жално, вистина жално за правна држава за каква претендира Бугарија! Уште пожално е тоа што Македонците не се експериментални глупци, туку народ со славно минато, народ достоин за почит, народ кој сака да ја гради својата сегашност и иднина заедно со народите на Бугарија, Грција и Југославија.

Ако оваа алтернатива беше разбрана од народите на Балканските земји, Македонија за вечни времиња би престанала да биде сцена на крвави драми и јабољко на раздорот. А од тоа сите би имале корист. Народите на Балканските држави ќе пречекореат преку прагот на 21 век како цивилизирани Европски народи што го градат заедничкиот Европски дом. Ни останува само десетина години до зеленото светло на патот за тој дом, години на испитување и големи надежи, кога и ние најпосле ќе можеме да извикаме од гордиот Пирин:

- Браќа Бугари, браќа Југословени, браќа Грци, ние, Македонците, ве сакаме и сакаме во мир да живееме со вас и со сите народи во светов!

Да викниме со зборовите на бесмртниот Гоце Декчев “Јас своето го разбираам единствено како поле за културен натпревар меѓу народите”.

Гр. Петрич
14.04.1990 година

Дваесет и втори Април беше голем празник за членовите и симпатизерите на ОМО “Илинден” како и за десетилјадите присутни Македонци. Две телевизиски екипи го снимаа овој колосален настан во пределите на Пирин – Бугарската и екипата на ТВ Скопје. Благодарение на снимените филмови, и душманите и пријателите на ОМО “Илинден” можеа да се запознаат непосредно со изјавите на нашата Организација.

И денес, кога тука во СР Македонија луќето ја гледаат Роженската епопеја, од жал и радост солзи се трклаат по нивните лица, бидејќи Македонците од Пиринскиот дел на Македонија не се исчезнати, и покрај многугодишната упорна денационализаторска дејност на Бугарските власти!

Околу 70-80 луѓе, граѓани на СР Македонија, успеаја да дојдат и да имаа голема среќа да се насладуваат на гордиот патос кој лебдеше над Роженскиот манастир, и си заминаа со чувство на вистинска среќа затоа што Македонската свест кај браќата од Пирин не е заспана, дека мнозина од многуилјадните присутни на прославата, плачеа кога се зборуваше за мајка Македонија и за нејзината тешка судбина.

Денес, кога зборуваме за прославата на Роженскиот манастир, еве како еден мој пријател од СР Македонија ја опиша:

“Тоа што го видов на 22 Април 1990 година, кај Роженскиот манастир, не може да се опише со зборови. Човек требаше да биде присутен па да свати што се случи на тој ден. Тое беше Пиринска епопеја! Ќе се памти многу години и ќе напоумува на идните поколенија што стори оваа Обединета Македонска Организација “Илинден”. Малцината присутни од СР Македонија се радуваа како деца, зашто и нивните браќа од Пирин се живи, жива е Македонија и Македонското име – нема да загине!”

По дванаесет дена претстоеше одбележување на 87 – годишнината од херојското загинување на најголемиот од најголемите херои, великанот на Македонскиот народ, незаборавниот Гоце Делчев.

Во Благоевград на 4 Мај 1990 година се собраа околу 100 членови на ОМО “Илинден” за да запалат свеќи и положат свежо цвеќе на споменикот на Гоце Делчев, кој се наоѓа во центарот на градот – плоштадот “Македонија”.

И тука, врховистите настапија арогантно и насилнички викајќи, “Предавници”, “Титоисти”, “Слуги и Скопје” и други нецивилизирани извици од нивниот “борат” антимакедонски арсенал.

На еден од состаноците на Координациониот совет на ОМО “Илинден” беше определена делегација од тројца членови која

требаше да присуства на свеченото чествување по повод 87 – годишнината од смртта на Гоце Делчев во Скопје. Така на 3.05.1990 година, кон престолнината на Македонија, заминуваме: Теодосеј Попов, член на Координациониот совет, Павел Иванов, член на ОМО “Илинден” и јас. До Златарево отидовме со мојата кола, а со нас дојде и жена ми за да ја врати колата, зашто беше договорено а Југословенската страна на границата да не чекат нашите пријатели.

Без проблеми поминавме на Бугарската царина. Ни го прегледаа багажот и не пуштија за Македонија. Со колата која не чекаше на Македонската царина заминавме право за Скопје, каде што бевме сместени во еден хотел.

На 4 Мај кон 10 часот, присуствувавме на полагањето цвеќе на гробот од сепризнатиот водач на Македонија – Гоце Делчев. Јас бев поканет да кажам некој збор од името на Обединетата Македонска Организација “Илинден”. За прв пат зборував пред толку многу народ и природно, бев несокоен. Кажав дека после Александар Велики, Македонија немала поголема, посветла и посакана личност од Гоце Делчев. Неговото име и дело како рујна зора вечно ќе сјае на Пиринот и ќе ги осветлува трите дела на Македонија. Кажав некој збор и за нашата борба што ја водиме сега во Пиринскиот дел на Македонија под многу тешки услови. Бев неколку пати прекинуван од бурните аплаузи. Луѓето многу се радуваа бидејќи имаше преставници и од нашата организација на овој значаен чин.

Попладнето отидовме во ТВ Скопје каде Теодосеј ги прочита Уставот и Програмата на нашата организација. Имавме средба и со новинарите и историчарите во Институтот за национална историја на Македонија.

Во Скопје поминавме многу добро.

На 5 Мај, нашите пријатели не врати на границата. Бугарските гранични власти ни одзедоа се – и книгите и видеокасетата за Роженската манифестација што ми ја беше подарил директорот на РТВ Скопје, која и до ден денешен не ми е вратена.

Во Саботата во градот Сандански одржа состанок Координациониот совет на ОМО “Илинден”. После бурната дебата присутните членови дадоа многу добра оценка за нашиот настап во СР Македонија во изминатите три дена.

Продолжив со работа во училиштето каде исполнував инвеститорска служба, и со работа меѓу луѓето за нашето свето дело. Така минуваа деновите во Петрич и во Пиринска Македонија.

Истовремено бевме и дале и документите за регистрирање на нашата организација во Окружниот суд во град Благоевград.

Но да се вратам на оној 19 Мај, кога после спиењето на бреговите од прекрасното Дојранско езеро, присуствував на митингот што беше одржан на Југословенско – Грчката граница кај Гевгелија. Таму беше се собрал многу народ – околу 4 илијади души. Беше направена и посебна бина. Овде се запознав со Васил Тупурковски, кој го бев гледал преку Скопската телевизија, кога зборуваше на митингот одржан на 20 Февруари 1990 година, во поткрепа на националните права на Македонците во Пиринскиот дел на Македонија.

Попладнето организаторите на митингот настапија со говори во целта на прекин – преминот. Со еден многу патетичен говор настапи и членот Претседателството на СФРЈ, Д-р Васил Тупурковски кој изјави дека ја презема целата одговорност заради прекиномот на преминот, што беше пропратено со бурни аплаузи од 40 илијади присутни.

Кога преку микрофонот соопштија дека собирот ќе го поздрават претседателот на Обединета Македонска Организација “Илинден”, Стојан Георгиев, илјадиците почитувачи на нашата тешка борба не престануваа со аплаузите.

Зборував кратко и со интонација. Што точно реков е снимено на лента, но за време на говорот бев неколку пати прекинуван. Кога завршив, многуилјадната маса скандираше “Ма-ке-до-ни-ја, Ма-ке-до-ни-ја!!!!”

Вечерта заминавме за Скопје. Во меѓувреме бев разговарал со жена ми телефонски, после што таа дојде на три дена во Скопје. Потоа жена ми се врати назад, а јас останав зашто на 10 Јули требаше да заминам за Копенхаген.

Таму, на Конференцијата за човекова димензија на КЕБС требаше во состав на Семакедонската делегација да учествувам како преставник на ОМО “Илинден” од Пиринскиот дел на Македонија.

Пред да заминам за Копенхаген јас отидов во Белград по виза, во Данската амбасада, но без успех, зашто полицијата во Данска не им одобрила да ми дадат. Требало да одам во Софија но таму сигурно не ми би дале виси, зашто тоа не беше во интерес на Бугарија. И јас, направив ризик – се качив на авионот во Белград, без виза.

Два часа и пол авионот леташе над море од облаци, додека приближавме до Данска, чија територија е испресечена со многу водни површини. Среќно ја допревме листата на аеродромот во Копенхаген. А каква просторија и модерна зграда има

аеродромската царинска служба! Јас за прв пат видов какво чудо!
Каква убавина, каква чистота! Не верувам дека некаде во Балканот
има нешто такво!

Царинската контрола ги пропушти сите членови од нашата
делегација, само мене ме запре, зашто немав виза. Благодарение на
Георги Савов кои не пречека, после 40 минутно задржување,
Данските власти ми удрија виза на пасошот и јас можев да
присуствувам на Конференцијата за Европска безбедност и
соработка која се одржа во “Бела – центарот” во Копенхаген.

Првиот ден делегацијата ја предводеше Ѓорѓи Димитровски од
Скопје, на вториот ден дојдоа две многу интелегентни момчиња од
Австралија, Мајкл Радин и Крис Попов. Овие момчиња задно со
брачниот пар Мери и Трајан Димитриу, од Канада беа душата на
нашата Семакедонска делегација. Водеа многу дипломатски
разговори со претставниците на 25 невладини делегации од
Европските замји.

Во центарот на вниманието, природно, бевме јас и Христо
Сидеропулос од Солун – претседател на Движењето за човечки
права на Македонците од Егејскиот дел на Македонија, зашто кај
нас се води вистинската борба. Христо зборуваше на Грчки јазик,
а Трајан Димитриу неговите зборови ги преведуваше на Англиски,
јас, пак, зборував на Бугарски, а ме преведуваше Крис Попов.

Со Француска делегација диалогот го водев јас на Француски
јазик.

Во текот на разговорите ја сменив тактиката. Отпрвин, во
почетокот на разговорите, претставниците на другите делегации
прашуваа, а ние им одговоревме. Дипломатите дознаваа кој сме,
што сме, што нудиме, со какви средства и.т.н. А ние ништо не
дознавме од нив, дали знаат нешто за нас Македонците, дали
постоеме како народ, како нација во нивните сознанија. Ова ме
наведе на мислата да прашам, што тие знаеја за нас Македонците
пред да дојдат на форумот на КЕБС, во Копенхаген. Така, моето
прво прашање кон Англичаните беше:

- Знаете ли, господа, дека на Балканот, во Бугарија и во Грција
постои Македонски народ и што се случува со него?

Англискиот дипломат лесно се насмевна и одговори сосема
сериозно:

- Ние многу добро знаеме дека Македонци живеат во Бугарија
и Грција, и што се случува со тој народ.

Бидејќи Христо Сидеропулос веќе беше раскажал за третманот
на Грците кон Македонците што живеат во Егејскиот дел на
Македонија, а јас бев изјавил дека стотици, а можеби илјадици
Македонци минавме низ логорите и затворите на “социјалистичка”

Бугарија само затоа што се чувствуваме како Македонци и сакаме да ни се вратат националните и човечките права што ни беа одземени во 1948 године, на Американските претставници им го поставив ова прашање:

- Ако Бугарската влада продолжи и понатаму на ист начин да дејствува против нас, Македонците, дали Американците би презеле нешто?

Еве што рече еден од нив:

- Повелете, земете ја оваа висит картичка. Ако некој од вас биде уапсен за тоа што ги браните вашите права, на овој број 202-225-1901 телефонски во Белата куќа ќе се обратите. Ние нема да дозволиме ниту час, никој од вас да лежи како политички затвореник.

Ние од Семакедонската делегација му се заблагодаривме на господинот Орест С. Дојчак за убавите зборови, со надеш дека демократијата ќе продолжи да се одвива на Балканот, дека перспективата за решавањето на Македонското прашање е блиска.

А на прашањето од Американскиот претставник кон нас, Македонците:

- Како го гледате решавањето на Македонското прашање? – Ние го изнесовме ваквиот став:

- Европа и Балканот без граници, а Македонскиот народ ќе биде обединувачката алка меѓу сите Балкански народи. Бездруго тој е крвно поврзан со нив. Мораме да се бориме за духовно обединување на Македонскиот народ од трите дела на Македонија, да ни се признаат и почитуваат нашите национални и човечки права, така како што ние ги почитуваме правата на другите народи и малцинства.

За сите разговори забелешки водеа другите од Канада и Австралија, јас најдобро го запомнав разговорот што го водев со добро востанатите другари од Бугарската делегација на чело со Георги Димитров.

Прв јас го замолив, да повелат да ми одговорат на следните прашања:

1. Имал ли Македонска нација или не?
2. Какво е населението во СР Македонија – Бугарско или Македонско?
3. Дали ќе се озакони ОМО “Илинден” или не?
4. Ако не се закони нашата организација, што ќе биде со нејзините членови?

Другарите беа љубезни да ги дадат следните одговори:

1. Ние се залагаме секој човек сам според својата совест де се определи што е – Бугарин или Македонец.

- Bravo! - реков јас. – Тоа наполно одговора на сите документи за човековите права што Бугарија ги има потпишано.

- За Македонската нација можеме да кажеме дека ние ја поддржуваме Декларацијата на Народното собрание на НР Бугарија од 6 Март 1990 година, каде се вели дека не постои Македонска нација и Македонски народ.

2. Од сето што досега го кажавме следува дека населението на СР Македонија е Бугарено.

3. За ОМО “Илинден” не можеме да кажеме ништо.

- Ви благодарам за одговорите – реков јас. – А сега слушнете ги моите одговори на истите прашања.

1. Македонски народ и Македонска нација има, живи се во трите дела на Македонија, иако тоа некому не му се допаѓа. Овој народ е признат од сите земји во светот, со исклучок на Бугарија и Грција.

2. Во Бугарските средства за масовно информирање пишува дека ако се спроведе меморандум под заштита на ООН во СР Македонија, 90% од тоа население ќе се изјасни како Бугарско. Јас велам дека е тоа голема лага на кое Бугарите сакаат да поверуваме и ние Македонците од Пиринскиот дел на Македонија. Пред да дојдам во Копенхаген јас ја прошетав цела СР Македонија, и секаде каде што бев ги прашав луѓето:

- Што сме браќа, Бугари, Срби, Грци или нешто друго?

А добивав ваков одговор:

- Каде овде гледаш Бугари, Срби, Грци?

Каде се? Ние сме Македонци и ништо друго!

3. Бидејќи изјавите дека Македонците од Пиринскиот и Вардарскиот дел на Македонија се Бугари, зашто молчите за “Бугарите” во Егејскиот дел на Македонија? Или, за малата компензација од Грците кои трубаат дека нема Македонска нација, ги бришете “Бугарите” кои живеа во тој дел на Македонија!

4. Бидејќи зборувате дека нема Македонска нација и Македонски народ, прашајте ги овие луѓе што седат спроти вас., членови на Семакедонската делегација, зошто прелетале илјадици километри од Австралија, Америка, Канада и Европски земји, да дојдат овде и да кажат дека се Бугари или Македонци? Еве ги, седат пред вас – повелете, прашајте ги!

Никој ништо не смееше да праша. Само инженерот Гоце Давидов, претставник на Македонците од Чехословачка рече:

- Море, што сакаат овие Бугари...?

Така се заврши нашиот разговор со Бугарската делегација. Интересна беше и прес – конференцијата што ја одржавме ние, членовите на Семакедонската делегација за новинарите, во Петок,

15 Јули, во една од салите на Бела – центарот. Природно, на оваа конференција беа присутни и сите членови на Бугарската и Грчката делегација.

Отпрвин зборував јас за положбата на Македонците во Пиринот. За време на моето излагање бев прекинат со прашања што го постави еден професор од Бугарската делегација:

- Зошто, господин Георгиев, пред да дојдете на овој голем форум не дојдовте во Софија, во комитетот за човечки права? Таму, верувам ќе го разгледавме вашето Македонско прашање.

А јас еве што му одговорив:

- Вие, господине професоре, како денес да падневате од Марс! Зошто зборувате така? Знаете ли колку народ поминал низ логорите и затворите на Социалистичка Бугарија само за тоа што се чувствуваат како Македонци? Еден од нив, ако сакате да знаете, сум јас. Лежев два пати по четири години во затвор!

Ги реков овие горчливи зборови малку возбуден, зашто во срцето ми се собрало многу мака, сум изживеал многу тешки денови и затоа не можев да бидам спокоен. Никој од Бугарската делегација збор не рече по тоа.

Кога зборуваше Ристо од Солун за тешкотиите што ги имаат Македонците во Грција, на истиот начин и тој беше прекинат од професорот Самарис:

- Слушата ли, господа, како прекрасно зборува Грчки јасик? Обој лаже дека е Македонец, овој е Грк?

Кога му ги праведоа зборовите од Самарис, од Англиски на Грчки јазиц, Ристо рече на недобар Македонски јазик:

- Како да зборувам Македонски кога цела живот учам Грчки јазик? Мајка и татко ми знаат малку Македонски, а нам ни забрануваат да учиме во училиштата на Македонски јазик.

Така и Грчкиот професор, како и Бугарскиот, збор не можеше да врати. Кога Ристо го заврши својот збор, јас реков:

- Не ја гледате ли, господа трагедијата на овој несреќен Македонски народ во Балканот? Ристо живее во Грција, и не знае да зборува Македонски. Јас живеам во Бугарија и исто така не можам да зборувам Македонски. А сме браќа, еден народ сме, Македонци сме! На Ристо, и илјадици како него, што сакаат да учат Македонски не им дозволуваат Грците, а мене и илјадици како мене, не им дозволуваат Бугарите да учиме Македонски јасик! Каков несреќен и распарчен народ сме ние Македонците! Еден и ист народ сме, а во Бугарија велат дека сме Бугари, во Грција велат дека сме Грци, во Србија – дека сме прави Срби! Најпосле, цивилизираната Европа нема ли да помогне, Балканските држави со азијатско мислење малку да се

цивилизираат и самите? Европа треба да знае дека ако не се реши Македонското прашање, мир не ќе има никогаш на Балканот, а Македонија ќе остане за секогаш арена на крвави драми и јаблоко на раздорот. Сите Балкански власти треба да сфатат оти нивниот пат кон Европа минува преку Македонија!

За овие зборови јас бев бурно поздравен со аплауз од присутните на прес – конференцијата. Грчките претставници на КЕБС се компромитираа пред светската јавност кога еден од нив неколку пати тајно ги отстрануваше документите што беа изложени од нашата делегација, заради запознавање на делегатите од Европските замји, но беше фатен и укорен од претседателот на КЕБС. За оваа пишуваа и три Дански весници.

Кога се вратив од Копенхаген, разбрав дека во мојот роден град Петрич, претседателот на врховистичкото Бугарско културно – просветно друштво “Тодор Александров”, Георги Маргаритов, на 25 Мај 1990 година, напишал писмо до претседателот на КЕБС, дека јас сум бил душевно болен, самоповикан лидер, и.т.н. Јас лично имав можност да прочитам дупликат од тоа писмо, кое потоа го ставивме во досието на нашата Организација.

А во весникот “Дијагол” кој излегува во Софија, еден од претставниците на марионетскиот “Сојуз на Македонските културно – просветни друштва” во Софија, Стојан Бојациев, напиша:

“Стојан Георгиев, пред да замине за Копенхаген, една недела се школуваше во Скопје, потоа со Југословенска виза патува во Данска. Тука господин Георгиев не можеше да одговори ниту на едно прашание. Само изјави дека два пати по четири години лежел затвор по Македонското прашање. Но ние имаме сигурни податоци дека тој лежел в затвор како криминалец. Во најскоро време ние ќе добиеме документи од Благоевградскиот суд со кој ќе и докажеме на широката јавност дека Георгиев е криминалец”.

Јас испратив одговор до истиот весник “Дијагол” во врска со написот на господин Стојан Бојациев, но за жал не го објавија зашто не е во интерес на господин Бојациев и Бугарија.

Во моето писмо јас напишав дека човек треба, пред се, да има совест и барем малку морал за да не пишува такви измислици, и да не се бламира пред општеството.

Ако јас бев на местото на господин Бојациев, сигурно ќе се скриев на дното од земјата за некој да не може да ме види! Камо можам да пишувам за некој човек нешто кое не сум го ни видел ниту сонувал?! Па јас бев во Копенхаген од 10-17 Јуни 1990 година, а господинот ако во општо бил таму веројатно бил после моето заминување од Копенхаген за Бугарија. Ниту сме се

сретнале, ниту сме се виделе, ниту телефонски сме разговарале со него.

Мислам овој случај не заслужува внимание. Само, и тои покажува со какви средства се случи Бугарската власт за да може на некој начин да докаже раководителите на ОМО “Илинден” се луѓе без морал, дека се криминалци и др. Над 100 пати се објавени написи во Бугарските весници против нашата Организација, а ниту еден наш одговор не објавија.

Еднаш појдовме на средба за разговор со сегашниот претседател на Бугарија, Жељу Желев, но него го немаше. Појдовме 5 членови од Координациониот совет на ОМО “Илинден” и бевме примени од Георги Аврамов, секретарот на Жељу Желев. Тој ни вета дека во весникот “Демократија” орган на опозицијата, ќе ја објават мојта статија “Над Пририн облаците се згуснуваат”. Но ниту мојата статија ја објавија во весникот “Демократија”, ниту многуте писма што ги испративме до Народното собрание на НР Бугарија.

“Над Пририн облаците се згуснуваат

По повод митингот во Скопје одржан на 20 Февруари 1990 година, многу раководни лица на партии, а и на владата на НР Бугарија, изјавија дека во Бугарија нема партија со Македонска платформа, нема ниту еден човек кој би претендирал дека е Македонец. По повод предавањето петицијата од членовите на ВМРО “Илинден” независна, на Народното собрание на НР Бугарија, во весникот “Работническо дело” беше објавена критичка статија со наслов “Триесет сепаратисти пред НДК”, во која учесниците во предавањето на петицијата се обвинуваат како родопредавници.

Во статијата “Параван за поинформираните и наивните” објавена во весникот “Дума” од 21.04.1990 година, потпишана од проф. Д-р Добрин Мичев, од доцентот Стојан Германов и од постариот научен соработник Антон Прванов, пишува:

“Што претставува ново измислената организација “Илинден”? Какви се нејзините цели? Кои се нејзините активности и приврзаници?”

А во статијата “Антибугарска провокација против името и делот на Јане Сандански”, објавена во истиот весник од 23 Април, меѓу другото пишува “Слугите на Македонизмот го претворија народниот собир во свој предизборен митинг”. Текстот завршуваше со зборовите “Што се однесува со непосредните организатори на забранетиот антибугарски митинг, против нив треба да се примени законот со целата негова строгост”.

На истата строгост повикуваат и од екранот на Бугарската телевизија.

Ние, организаторите на чествувањето 75 – годишнината од трагичното загинавање на Јане Сандански, ги оценуваме опишаните невредливи напади како непостојни за плуралистичка и правна држава за каква претендира дека е НР Бугарија после 10 Ноември 1990 година. Ги оценуваме како белег на тоталитаризмот!

“Другите” го повикуваат “Обвинителството да си ја изврши улогата”. Не заплашуваат. Се чувствува дека облаците над Пирин се згуснуваат како пред бура.

Не ние јасно само, со што ви вреќа нашето поклонување пред подвигот на Јане Сандански?

Ние сме демократска организација и сакаме со мирни средства да ни се признаат нашите права како Македонци. Не претендираме за отцепување на Пиринска Македонија од НР Бугарија. Како што им ги признаа правата на Турците и Помаците, така треба да ги признаат и нашите.

Македонците се “понекадарни” и од Циганите. На циганите им го одобрија Демократскиот сојуз “Рома”, а нам на Македонците, не ни се допушта регистрирањето на нашата организација. Не боли кога тука во Бугарија не нарекуваат Бугари, во Грција – Грци, а сме еден народ.

Ние, организаторите не сме “слуги” на Македонизмот! Дали Гоце Делчев, Јане Сандански, Никола Карев, Ѓорче Петров и илијадице други познати и непознати борци, паднати во борбата за ослободување на Македонија беа слуги?

Не! Во никој случај не!

Тие се бореа за слободата на Македонскиот народ и му служеа верно, но никогаш и никому не биле слуги! Ниту на Бугарската пропаганда, ниту на Грчката, ниту за Српската!

Водеа борба на живот и смрт, како со вековниот поробувач, така и со агентите на туѓите пропаганди.

Така е и со нас! Ние не сме “слуги на Македонизмот”, а му служиме верно на Македонскиот народ. Ако за вас не постои Македонскиот народ, тоа си е ваша работа. За нас, Македонскиот народ е жив и живее во трите дела на Македонија, а и надвор од неа. Ние сме негови синови. Сквернавење било, ние, следбениците на Јане Сандански да правиме “збориште” на неговиот гроб!?

А што е тоа што го направија на неговиот гроб следбениците на тие што го убија пред 75 години? Не е ли тоа сквернавање? Или, други професори, доценти, научни соработници, дали вие се разликувате од нив?

Нели соработниците на вашите кумири Иван Гарванов, Борис Сарафов, Тодор Александров, генералот Цончев, го убија Јане Сандански, Димо Хаџи Димов, Таската Серски и стотици други достоини синови на Македонскиот народ!

Најпосле, зошто толку ви го нарушува спокојството дејноста на тие “триесетина сепаратисти”? Или, се сомневате дека се само триесетина?

На учесниците во чествувањето на 21 Април 1990 година, организаторите од БСП им обезбедија бесплатен превоз од Софија, Благоевград, Сандански, Петрич до Роженскиот манастир. Но, и покрај тоа се собраа само околу 1000 луѓе.

А за нашите членови и истомисленици беше забранет секаков превоз. Во град Петрич, недела пред денот на нашето чествување на 22 Април 1990 година, 90 луѓе беа платени во автостаницата по 3,50 лева за превоз до Роженскиот манастир, но по наредба на претседателот на градот, автобуси за прославата не им дадоа. Многу граѓани останаа разочарани од необмислената постапка на градското раководство. Тоа ги изреволтира нашите истомисленици и тие од своја страна, од 8-11 часот на 22 Април 1990 година, не допуштија ниту да излезе ниту да влезе автобус во автостаницата. Зашто требаше да се дразнат луѓето?

Но, и покрај забраните, на собирот присуствуваа над 10 илијади граѓани, кои бурно им аплаудираа на ораторите на митингот. Координациониот совет на Обедината Македонска Организација “Илинден” жали што еден од ораторите излезе надвор од границата на допуштеното, што предизвика протести на Бугарската јавност.

Координациониот совет го искажува своето неспокојство заради неоснованите напади врз нас организаторите на митингот во средствата за јавно информирање.

За нас, улогата на Македонскиот народ во Балканот може да биде само обединувачка. Ние не сакаме допрва да поставуваме граници кај с. Бараково како што не сакаме да има граници и кај с. Златорено. Веруваме дека во новиот Европски дом кој претстој да се изградува, сите народи, народности и малцинства ќе ги добијат своите права. Кон тоа се стремиме и за тоа се бориме толку години.”

Пишуваат дека сме сепаратистичка организација, а зошто не ги напечатат во некој весник Уставот и Програмата на ОМО “Илинден”? Сигурно дека се плашат народот да не разбере што сакаме и за што се бориме.

Зашто не пуштија преку Бугарската телевизија да гледа народот Бугарски и Македонски, што се случуваше на Роженскиот

манастир на 22 Април 1990 година? Сето тоа беше снимено на видео касета од Бугарската и Македонската телевизија. А Бугарите ги имаат снимките од соборот направени од две телевизии.

Многу прашања од страна на ОМО “Илинден”, а ниту еден одговор, ниту од официјалната Бугарска власт, ниту од некоја партија во Бугарија. А велат дека таму има демократија.

А јас велам: Алал да ви е таквата демократија!

Еден од документите предаден на сите делегации и учесници на КЕБС во Копенхаген на 11 Април 1990 година.

ЗА ЧОВЕЧКИТЕ ПРАВА НА МАКЕДОНЦИТЕ

Денеска на прагот на XXI – век, кога се сруши Берлинскиот ѕид, кога свето чекори кон основната цивилизациска порака за мир меѓу народите, кога Европа го наоѓа одговорот за човечките права, на Балканот повторно се закануваат страшилиштата на војната.

Со децении на Балканот нема мир само заради што не се признаваат националните и човечките права на Македонците. И ве уверуваме дека не ќе има мир на Балканот, се додека не се признаат правата на Македонците! Ова е наше длабоко уверување, и ако Бугарската, Грчката и Српската политика не ја сфатат оваа алтернатива, Македонија како и досега, за вечни времиња ќе остане јаболко на раздорот, арена на крвави драми за сите Балкански народи.

Грците тврдат “Македонците се Грци”, “Нема Македонска нација”. Србите изјавуваат: “Македонците се Срби”, “Нема Македонци”. А Бугарите по илијада пати повторуваат: “Македонија е западно Бугарско царство”. Носат знамиња со напис “Мизија, Тракија, Македонија”. Тој апсурден копнеж за “Излез на трите мориња – Црното, Белото и Јадранското море”, донесе толку многу жртви на сите Балкански народи, а најмногу на Македонскиот народ.

Драги господа,

И денес, 6 месеци по паѓањето на Тодор Живков, во Бугарија по настапувањето на демократските промени и повеќепартиски систем како и признавањето на правата на Турците, Помаците и Циганите... официјалната власт и новосоздадените партии го негираат постоењето на Македонското малцинство. Велат: “Во Бугарија нема Македонци”, “Населението во СР Македонија е Бугарско”.

Денеска во оваа Европа, во Бугарија ако некој рече дека е Македонец автоматски се забележува во “списокот на неподобните” и ќе биде гонет до деветото колено.

Ние, Македонците од Обединетата Македонска Организација “Илинден” – изјавуваме:

- Вратете ни ги одземените права што беа утврдени со Бледските спогодби – договори од 1.08.1947 година кога Пиринкиот дел на Македонија доби културна автономија – а Македоците - национални права. Тогаш во училиштата се учеше Македонски јазик, се учеше Македонската историја и др.

Почитувани господа,

Денеска во Европа на Балканот, Македонија е разделена на три дела. Нејзината судбина е најтрагична во Европа. Нема понесрекен народ во Европа од Македонскиот народ.

Со векови овој Македонски народ се борел за својте права. Но Апетитите на околните држави секогаш беа пречка за остварувањето правата на Македонците.

И покрај крајно репресивната политика што се децении се спроведува во Бугарија, ние Македонците од Пиринскиот дел на Македонија, откако во 1948 година ни беа одземени основните национални права, започнавме долгогодишната борба за правата на Македонците и покрај тоа што бевме сурово прогонувани од Бугарската власт. А се за ради тоа што чувствувавме како Македонци, што е природно и законито човечко право. Само за ради оваа наша чувство илјадици од нас минаа низ затворите и логорите во Социјалистичка Бугарија.

Ве прашуваме господо,

Дали е злочин ако човек се чувствува како Македонец?

Денеска за ова чувство во Бугарија и Грција човек се прогонува и прогнува.

Дојдовме овде, пред овој висок форум, со убедување дека останатите десет години до прагот на XXI – век ќе бидат години со надеж за сите народи на Европа па и за Македонскиот народ. Уверени сме дека и Балканските народи ќе го следат патот на Европа за признавањето на правата на сите народи како и на Македонскиот народ, бидејќи “Сите луѓе се раѓаат слободни и еднакви по достоинство и права” – како што вели чл. 1 од декларацијата за човечки права.

Нашите Македонски великани пред многу години рекоа дека народите на Балканот, Србите, Грците, Циганите, Турците, Бугарите, Албанците и сите други треба да живеат како браќа, а светот да биде само поле за културен натпревар меѓу народите (Г. Делчев и Ј. Сандански).

Со право очекуваме дека Европа не ќе остане рамнодушна спрема нашите барања да се дигне гласот за правата на Македонците, меѓу другото и поради тоа што судбината на Македонците и Македонија беше своєвременно кроена токму од Европа.

Јас, како претседател на Обединетата Македонска Организација “Илинден”, од името на сите нејзини членови и симпатизери и од свое име, ги молам почитуваните претставници на невладините делегации како и почитуваниот претседател на КЕБС, да покажат разбирање и преземат соодветни дејства за решавање на овој наш животен проблем.

Се надевам, господине претседателе, дека ова наше барање, изнесено пред Вас, нема да остане осамен глас во пустињата!

ИМПРЕСИИ

Разговор со сестра ми Елена за Македонија

Една вечер, враќајќи се од село Долно Спанчево, каде што често одиме на гости кај еден мој многу добар пријател, Атанас Гадженов – Танџуро, јас и жена ми решивме да свртиме кај сестра ми Ленка која живее во Петрич, два километри далеку од нас. Кога сестра ми не виде како слегуваме од колата тргна кон нас со зборовите:

- Како по порачка ми доаѓате. Утре мислев да дојдам кај вас.

Видов дека е силно загрижена, дека нешто ја мачи.

- Каков е тој страв, сестро? – ја прашав вознемирен јас. – Што се случило кажувај?

- Ах, бре, Стојана, целиот град зборува дека пак си почнал со твоите Македонски работи!...

- Мила сестро, ако сакаш да знаеш, јас никогаш не сум престанал за работам за Македонија! Разликата е во тоа што покрај демократијата што се одвива во Бугарија, ние веќе јавно настапивме на политичката сцена на Македонија. Ние не криеме, а отворено изјавивме што сме и за што се бориме.

- Кажи, брате, што ти недостига? Кола ли немаш, куќа ли немаш, жена ли немаш, деца ли немаш? И внуци имаш веќе!

- Гледај што сестро. Не ти личи да зборува така. Ти си жена во пензиона возраст, а кажи ми, зашто одиш уште да работиш во отровниот воздух на “Оранжерите”? Пари ли немаш или што друго ти недостига?

- Имам се, брате, но таму ми е подобро. Ако седам дома, внуците, да се живи и здрави, ќе ме полудат.

- Ете, го најде своето оправдување. А слушни го сега моето. И јас имам се, и куќа, и кола, и жена, и деца, па и внуци, да се живи и здрави, но ми недостига – Македонија!

- Кој може да ти ја земе Македонија од срцето? – запраша сестра ми.

- Никој, но штом слободно не можеш да речеш “Јас сум Македонец”! каква Македонија можам да имам?

- Е, добро де – не се предаваше милата ми сестра Елена – мајке е болна, па барем заради неа треба да запреш.

- Мила сестро, и мајка, и нашиот татко Бог да го прости, и нашите деца, и нашите внуци, сите не сме природна појава, земни луѓе, денеска не има – утре не нема. А Македонија е една од векови за векови.

- Значи, повеќе ја сакаш Македонија од нашата мајка?

- Да, сестро, Македонија над се! За неа, за мајка Македонија, заслужува човек да живее, да страда и умре!

Кога виде дека со мене неможе да излезе на крај, сестра ми се сврти кон жена ми:

- А ти, Маре, колку многу се намачи кога Стојан беше в затвор, зошто не му зборуваш да се откаже од Македонија?

- Гледај што, дадо Ленче, тој не се откажа кога децата беа сосема мали, а сега никогаш нема да се откаже. Јас не му пречам. Што сака не ка прави.

- Браво! Вие и двајцата сте полуделе! – рече очајно сестра ми.

- Мила сестро, нели знаеш дека секој си има писание и тоа што е пишано на главата, ќе си го поминеш! Ајде да позборуваме за нешто друго. Ти бате Наце, коко ги минуваш твоите пензиски денови? – го прашав зет ми кој до тогаш не зеде никакво учество во разговорот.

- Добро сум, благодарам – рече тој. – Но, мислам дека сестра ти има право. Зашто само едни, исти да одите по затворите?

- Зашто секој си го чува залакот и никој не мисли за народот. А знаеш како е распрчен тој народ и колку многу жртви дал за својата слобода?

- И татко беше комита, има многу фотографии со комитска облека, Но, времињата сега се други.

- Можеби имаш право, но нели и ние учествуваме во тие времиња? Дали ние треба пасвно да гледаме што се прави со нашиот несреќен Македонски народ? Не те остават една Македонска песна да запееш, еден Македонски весник да прочиташ, а во СР Македонија има се!

- Така е, но не гледаш ли што прави власта со такви како тебе?

- Да, го гледам тоа, ја гледам и запаната Македонска свест кај илијади како тебе. Ете тоа ме боли! Затоа и јас напишав статијата “Македонецу разбудисе!”.

НА “МАКФЕСТ - ШТИП 90”

Имав прилика и среќа да бидам присутен на еден од позначајните музички настани за оваа година во СР Македонија – “Макфест – Штип 90”, кој се одржа на 11, 12 и 13 Октомври во градот Штип, во домот на културата. Тое беше моето прво престојување во тој самобитен Македонски град, во кој Гоце Делчев имал прилика да се запознае со Даме Груев и само тука да работи како учител.

Трбаше во Петок, на 11 Октомври, да заминам заедно со Илија Стојанов, директорот на приватната книжарница “Везилка” во Битола, еден од спонзорите на фестивалот, за да ја пречекаме мојата сопруга Марија на границата, но тој беше зафатен со други неодложни работи, поради што го одложивме патувањето за Сабота. Но, и во Саботата не можеше да дојде доволно слободно време, па беше така добар да испрати двајца од неговите работници со нивна кола да заминеме во Саботата, во 13 часот попладне за границата кај Златорево. Кога стигнавме таму, а веќе бев задоцнил 30 минути зашто колата не се расипа пред влезот пред градот Струмица и јас најдов друг превоз, жена ми веќе чекаше на Македонската царина, каде што се бевме предходо договориле за да се сретнеме.

Се извинив за тоа на мојата Марија и веднаш заминавме кон пријателите, кои веќе ја беа поправиле колата, и заедно тргнавме во градот Штип.

Десет минути пред започнувањето на музичката програма ние стигнавме пред Културниот дом. Пријателите имаа само две покани за фестивалот, но не беше тешко да се обезбедат и други две за мене и жена ми.

Од месец Февруари оваа година веќе осум пати сум доаѓал во СР Македонија, на многу значајни собири сум имал среќа да бидам присутен, но на музички фестивал, тоа беше мојата прва посета.

Бев восхитен уште кога влегов во салата, преполната со млад и убав народ. Сцената имаше таков природен декор, каков што до тој ден никаде и никогаш не бев видел во Бугарија.

Нашите браќа Македонци тука имаат големо искуство во организирањето на такви фестивали. Реков имаат, зашто и “Фолкфест Баландово 90”, кој го гледав на видео – лента, исто така беше спроведен на многу високо ниво.

“Макфест – Штип 90” ми се допадна поради интернационалниот состав на исполнителите на песните, кои пееа исклучило на Македонски јазик, како и со содржината на

мелодиите не самите песни, но и со искуството на исполнителите да го ангажираат вниманието на посетителите, за кое добиваа бурни аплаузи.

Врвно беше исполнувањето на песната “Свонат, свонат”, од талентираната пеачка Љупка Димитровска.

Содржината на таа песна е толку силна, толку чувствителна како да “свони” за сите Македонци, распарчени по разните краишта на светот. Си мислев дека свони за сите разделени Македонски семејства, на било каков начин.

Гледајќи дека во текот на исполнувањето на песната, мојата Марија не може да си ги запре солзите, си помислив оти таа си ги претставува годините од 1973 до 1976 година, кога бевме разделени јас во затвор, а таа со две дробни дечиња, несреќна шета по старозагорскиот затвор и чека да ме сирне преку металните решетки. Си мислев плаче дека секој момент можат одново Бугарските власти да не разделат за Бог знае колку време!

А колку убаво таа прекрасна Љупка пееше: “Барем да се јавеше, барем надеш да ми дадаше, јас пак би плачела, јас пак би те долго чекала”... И во мојте очи навираа солзите, зашто и моето срце е преполнето со мака и јас чувствувам оти наскоро за долго пак ќе ме разделат од моето семејство.

Но, такваа е судбината на Македонците! Цел живот да бидат разделени и дробни солзи да ронат. Ах, мајко, мајко Македонијо! Колку многу те сакам и како силно те љубам! Се заради тебе мајко страдам и за твојот несреќен, распарчен, Македонски народ!

Затоа мислам дека поопеана земја од мајка Македонија нема никаде на светот.

Вечерта кон 23 часот, на коктелот што се одржа во чест на победниците на “Макфест - Штип”, кај мене дојдоа две убави жени на возраст околу четириесет и три – четири години. Рекоа оти ме познаваат од телевизијата и дека сакаат лично да разговараат со мене. Ветнја во Недела на 14 Октомври на 10 часот утрото да дојдат во хотелот и да разговараме подолго.

Во договорениот час милата Љубица со нејзиниот сопруг Панче Настев беа доволно љубезни да дојдат кај нас. Потоа тој се извини дека има гости и остави да ни прави друштво Љубица, таа прекрасна Штипјанка. Чест му прави на Панче што има таква добра и хумана жена. И во други градови на Македонија сум разговарал со жени за нашето свето дело, но никаде не сум сретнал такво нешто. Верувам дека во Љубица се собрала сета добрина, сета жалост и сета хуманост од сите Македонци заедно.

Кога и раскажав за за мојот и за животот на жена ми, кога бев во затвор, таа жалната само плачеше, како да сакаше нешто да

одземе од нашите тешкотии, нашите маки големи, нашата среќа. Длабоко верувам дека Љубица достоинствено би ја поделила несреќата на мојата и на која било жена, ако тоа го побара мајка Македонија, недај Боже!

Ете, такви силни жени ни даваат смелост нам на Македонците од Пиринот, да се избориме докрај за нашите човечки и национални права!

Ги пишувам овие редови тука во Битола, само еден ден по среќно проживеаните два дена во градот Штип, а срцето ми бие лудо како да сака да ми искокне од градите. Интересно, од каде наоѓа толку сили тоа незапирливо до сега “перпетум мобиле” во мене, без да сум трчал, без да сум се замарал со физичко напрегнување, само при мислата за нешто свето, започнува да бие така лудо, така напорно, што морам да го притискам со двете раце да не искокне надвор? Зашто од неодамна започнав да живеам со мислата дека ќе умрам само од срце удар?

Сето ова го зборувам не од желбата да бидам интересен, туку тоа е самата вистина, полната вистина.

А инаку во општо не сакам да помислам за умирачка, зашто сметам на мајка Македонија сме и многу борчлии. Многу треба уште од себе да дадеме за таа клетница, за таа жална Македонија!